T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Kırdan Kente Göçün Sosyo-Ekonomik Etkisi; Konya İli Karatay İlçesi Örneği

MOHAMMAD OMAR ERKIN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Cennet OĞUZ

Eylül-2020
KONYA
Her Hakkı Saklıdır

ÖZET

YÜKSEK LİSANS

KIRDAN KENTE GÖÇÜN SOSYO-EKONOMİK ETKİSİ; KONYA İLİ KARATAY İLÇESİ ÖRNEĞİ

MOHAMMAD OMAR ERKIN

Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü
Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Cennet OĞUZ

2020, 56 Sayfa

Kırsal göç, kırsal alanda yaşayanların yaşadıkları yerleri bireysel veya gruplar halinde terk ederek kendilerine yeni yaşam alanları seçmeleri olarak tanımlanmaktadır. Bu çalışmada, Konya İli Karatay İlçesinde kırdan kente göç eden hanehalklarının göç etme sebepleri ve sosyo-ekonomik etkileri tespit edilmiştir. Çalışmada gerekli olan veriler anket yoluyla elde edilmiştir. Bölgedeki göçün nedenlerini ve etkilerini belirlemek için, oransal basit tesadüfi örnekleme yöntemiyle 70 hane reisiyle yapılan anket sonuçları kullanılmıştır. Araştırma alanında kırsal göçün nedenleri olarak iş, eğitim, sağlık, evlilik, kentin çekiciliği, geçim sıkıntısı gibi faktörler belirlenmiş olup bu faktörlerle yaş eğitim, gelir gibi faktörler arasındaki ilişkiler Ki-Kare analizi ile ölçülmüştür. Kırdan kente göç eden hanehalklarının göç etme sebebi ile yaş arasında anlamlı bir ilişki vardır ($P < 0,05$). Kırdan kente göç eden hanehalklarının büyük bir kısmı genç nüfustan oluşmaktadır. Genç nüfus eğitim ve iş amaçlı şehir merkezine gelmektedir. Araştırma alanında kırsal göçün hanehalklarının gelirlerine olan etkisini ölçmek için ise regresyon analizi yapılmıştır. Modelde bağımlı değişken olarak kentleşmiş olanlar ve sonradan göç edenler, bağımsız değişken olarak ise eğitim, yaş, gelir, sosyal nedenler, ekonomik nedenler, sağlık nedenleri alınmıştır. Sonuç olarak, 5 değişkenden 3'ü anlamlı bulunmuştur. Analiz sonucunda gelir, eğitim, sosyal nedenler ($p<0,20$) %20 önem düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kırdan Kente Göç, Eğitim, Karatay

ABSTRACT

MASTER THESIS

SOCIO-ECONOMIC IMPACTS OF RURAL TO URBAN MIGRATION; CASE STUDY IN KARATAY DISTRICT OF KONYA PROVINCE

MOHAMMAD OMAR ERKIN

The Graduate School Of Natural And Applied Science Of Selcuk University
The Degree Of Master Of Science
Department Of Agricultural Economics

Advisor: Prof. Dr. Cennet OĞUZ

2020, 56 Pages

Rural migration is defined as the abandonment of the people living in the region individually or in groups and choosing new living spaces. The reasons for migration and socio-economic effects of households that migrated from rural to urban in Konya Province Karatay District were determined. The necessary data was obtained through survey. To find out the reasons of migration in the area, a survey was conducted with 70 family heads and the results was obtained using proportional simple random sampling method. Factors such as work, education, health, marriage, attractiveness of the city, livelihood shortages were determined as the causes of rural migration in the research area and the relationships between these factors and factors such as age, education, income were measured by Chi-Square Analysis. There is a significant relationship between age and the reason for migration of households from rural to urban areas ($P < 0,05$). The young population comes to the city centre for educational and business purposes. In the research area, regression analysis was performed to measure the impact of rural migration on household incomes. In the model, the dependent variable was urbanized and later emigrated, while the independent variable was education, age, income, social reasons, economic reasons, and health reasons. As a result, 3 out of 5 variables were found to be significant. Income, education, social causes ($P<0,20$) were found to be significant at 20% importance level.

Keywords: Rural to Urban Migration, Education, Karatay

ÖNSÖZ

Tez çalışmam boyunca beni yönlendiren ve çalışmamı yöneten, değerli hocam Prof. Dr. Cennet OĞUZ'a ve Tarım Ekonomisi Bölümü öğretim elemanlarına çalışmamda yaptıkları katkı ve destekler için teşekkür ederim. ayrıca, eğitim hayatım boyunca benden desteklerini esirgemeyen aileme sonsuz saygı ve teşekkürlerimi sunarım.

MOHAMMAD OMAR ERKIN
KONYA-2020

İÇİNDEKİLER

ÖZET ..... **iv**
ABSTRACT ..... **v**
ÖNSÖZ ..... **vi**
İÇİNDEKİLER ..... **vii**
ÇİZELGELER DİZİNİ ..... **x**
GRAFİKLER DİZİNİN ..... **xi**
1. GİRİŞ **1**
1.1. Çalışmanın Önemi 1
1.2. Çalışmanın Amacı 3
2. LİTERATÜR ÖZETLERİ **4**
3. MATERYAL VE YÖNTEM **8**
3.1. Materyal 8
3.2. Yöntem 8
3.2.1. Örnek Hacminin Belirlenmesinde Uygulanan Yöntem 8
3.2.2. Verilerin Analizinde Kullanılan Yöntemler 9
3.2.2.1. Kırsal Göçü Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi ve Analizi 10
3.2.2.2. Kırsal Göçü Etkileyen Faktörlerin Analizi 10
3.2.2.3. Kırsal Göçün Araştırma Alanındaki Hane Halklarının Gelirlerine Olan Etkisinin Belirlenmesi 11
4. GÖÇ KAVRAMI **11**
4.1. Dünyada Göçün Nedenleri 12
4.1.1. Sosyo - Ekonomik Nedenler 12
4.1.2. Siyasal ve Sosyo Kültürel Nedenler 12
4.1.3. Güvenlik Nedenleri 13
4.1.4. Doğal Nedenler 13
4.2. Dünyada Göç Çeşitleri ve Göç Türleri 14
4.2.1. İç Göçler 14
4.2.1.1. Mevsimlik Göçler 15
4.2.1.2. Sürekli - Geçici Göçler 15
4.2.1.3. Emek Göçleri 15
4.2.1.4. Zorunlu- Gönüllü Göçler 16
4.2.2. Dış Göçler 16
4.2.2.1. Beyin Göçleri 17
4.2.2.2. İşçi Göçü 17

4.2.2.3. Mübadele Göçü 18
4.2.2.4. Siyasal ve Sosyo Ekonomik Göç 18
5. TÜRKİYE'DE İÇ GÖÇ DURUMU 19
5.1. Türkiye'de İç Göçün Nedenleri 20
5.2. Türkiye'de İç Göçün Etki ve Sonuçları 21
5.3. Türkiye'de İller Arası İç Göç Hareketleri 22
5.4. Konya Bölgesi Göç Durumu 23
5.5. Karatay İlçesi Hakkında Genel Bilgi ve Göç Durumu 27
6. ARAŞTIRMA BULGULARI 29
6.1. İncelenen Hanehalklarının Demografik Özellikleri 29
6.1.1. İncelenen Hanehalklarının Cinsiyete Göre Dağılımı 29
6.1.2. İncelenen Hanehalklarının Eğitim Durumuna Göre Dağılımı 29
6.1.3. İncelenen Hanehalklarının Meslek Durumuna Göre Dağılımı 30
6.1.4. İncelenen Hanehalklarının Sosyal Güvencesine Göre Dağılımı 30
6.2. İncelenen Hanehalklarının Köyden-Kente Göç Etme Hakkında Görüşleri 30
6.2.1. İncelenen Hanehalklarının Göç Ettikleri Dönemler 30
6.2.2. İncelenen Hanehalklarındaki Bireylerin Geldiği Yerler 31
6.2.3. İncelenen Hanehalklarının köylerinden Göç Etme Sebepleri 31
6.2.4. İncelenen Hanehalklarının Merkeze Yerleşme Durumu 32
6.2.5. İncelenen Hanehalklarının Şehre Gelmeden Önceki Geçim Kaynakları 33
6.2.6. İncelenen Hanehalklarının Göç Ettikleri Yere Göre Genel Yapısı 33
6.2.7. İncelenen Hanehalklarının Konut Mülkiyeti 33
6.2.8. İncelenen Hanehalklarının Yaşadıkları Yerden Memnuniyeti 34
6.2.9. İncelenen Hanehalklarının İlçede Yaşadıkları Problemler 34
6.2.10. İncelenen Hanehalklarının Memleketlerine Gitme Durumu 35
6.2.11. İncelenen Hanehalklarının Köylerine Gitme Nedenleri 35
6.2.12. İncelenen Hanehalklarının Köylerine Gidiş Sıklığı 35
6.2.13. İncelenen Hanehalklarının Köylerindeki Mülk Durumu 36
6.2.14. İncelenen Hanehalklarının Köy Hayatını Sevme Durumu 36
6.2.15. İncelenen Hanehalklarının Köyü Sevme Nedenleri 36
6.3. İncelenen Hanehalklarının Köyden-Kente Göç Etme Sebepleri 37
6.3.1. İncelenen Hanehalklarının Göç Etme Sebepleri (Köyden Dışarıya İten Faktörler) 37

6.3.2. İncelenen Hanehalklarının Göç Etme Sebepleri (Şehre Çeken Faktörler) 38
6.4. Araştırma Alanında Kırsal Göçün Nedenlerinin Belirlenmesi 39
6.5. Kırsal Göçü Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi ve Analizi 40
6.6. Kırsal Göçün Hanehalklarının Gelirlerine Olan Etkisi 43
6.6.1. İncelenen Hanehalklarının Köylerindeki Arazi Varlığı 43
6.6.2. İncelenen Hanehalklarının Arazilerini İşletme Durumu 43
6.6.3. İncelenen Hanehalklarının Arazilerinden Elde Ettikleri Yıllık Gelir 44
7. SONUÇ ve ÖNERİLER 44
8. KAYNAKÇA 47
9. EKLER 50
ÖZGEÇMİŞ 56

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge 1.1. Yıllara Göre Dünya ve Türkiye Kırsal Nüfus 1
Çizelge 5.1. Yıllara göre il/ilçe merkezleri ve belde/köyler nüfusu, 1927-2017 20
Çizelge 5.2. Yıllara Göre Konya Nüfusu ve Nüfus Yoğunluğu 23
Çizelge 5.3. İlçelere Göre Konya Nüfusu (2019) 25
Çizelge 5.4. Yıllara Göre Karatay Nüfusu 27
Çizelge 6.1. İncelenen Hanehalklarının Cinsiyete Göre Dağılımı 29
Çizelge 6.2. İncelenen Hanehalklarının Eğitim Durumuna Göre Dağılımı 29
Çizelge 6.3. İncelenen Hanehalklarının Meslek Durumuna Göre Dağılımı 30
Çizelge 6.4. İncelenen Hanehalklarının Sosyal Güvencesine Göre Dağılımı 30
Çizelge 6.5. İncelenen Hanehalklarının Göç Ettikleri Dönemler 31
Çizelge 6.6. İncelenen Hanehalklarındaki Bireylerin Geldiği Yerler 31
Çizelge 6.7. İncelenen Hanehalklarının köylerinden Göç Etme Sebepleri 32
Çizelge 6.8. İncelenen Hanehalklarının Merkeze Yerleşme Durumu 32
Çizelge 6.9. İncelenen Hanehalklarının Şehre Gelmeden Önceki Geçim Kaynakları 33
Çizelge 6.10. İncelenen Hanehalklarının Göç Ettikleri Yere Göre Genel Yapısı 33
Çizelge 6.11. İncelenen Hanehalklarının Konut Mülkiyeti 34
Çizelge 6.12. İncelenen Hanehalklarının Yaşadıkları Yerden Memnuniyeti 34
Çizelge 6.13. İncelenen Hanehalklarının İlçede Yaşadıkları Problemler 34
Çizelge 6.14. İncelenen Hanehalklarının Memleketlerine Gitme Durumu 35
Çizelge 6.15. İncelenen Hanehalklarının Köylerine Gitme Nedenleri 35
Çizelge 6.16. İncelenen Hanehalklarının Köylerine Gidiş Sıklığı 36
Çizelge 6.17. İncelenen Hanehalklarının Köylerindeki Mülk Durumu 36
Çizelge 6.18. İncelenen Hanehalklarının Köy Hayatını Sevme Durumu 36
Çizelge 6.19. İncelenen Hanehalklarının Köyü Sevme Nedenleri 37
Çizelge 6.20. İncelenen Hanehalklarının Göç Etme Sebepleri (Köyden Dışarıya İten Faktörler) 38
Çizelge 6.21. İncelenen Hanehalklarının Göç Etme Sebepleri (Şehre Çeken Faktörler) 39
Çizelge 6.22. Kırdan Kente Göçün Sebepleri ile Eğitim Arasındaki İlişki 39
Çizelge 6.23. Kırdan Kente Göçün Sebepleri ile Yaş Arasındaki İlişki 40
Çizelge 6.24. Kırsal Göçü Etkileyen Nedenlere Yönelik Faktör Analizi 40
Çizelge 6.25. Kırsal Göçü Etkileyen Nedenlere İlişkin Faktör Yükleri ve Adlandırma 41
Çizelge 6.26. Kırsal Göçün Etkisi 42
Çizelge 6.27. İncelenen Hanehalklarının Köylerindeki Arazi Varlığı 43
Çizelge 6.28. İncelenen Hanehalklarının Arazilerini İşletme Durumu 43
Çizelge 6.29. İncelenen Hanehalklarının Arazilerinden Elde Ettikleri Yıllık Gelir 44

GRAFİKLER DİZİNİN

Grafik 5.1. 2017 Yılında Türkiye'de Yoğunlukla Göç Alan İller 22
Grafik 5.2. 2017 Yılında Türkiye'de Yoğunlukla Göç Veren İller 23
Grafik 5.3. Konya Nüfusu Yıllara Göre Artış Grafiği 24
Grafik 5.4. Yıllara Göre Konya'nın Aldığı Göç Miktarı 24
Grafik 5.5. Yıllara Göre Konya'nın Verdiği Göç Miktarı 25
Grafik 5.6. 2017 Yılında Konya'nın Yoğunlukla Göç Aldığı İller 26
Grafik 5.7. 2017 Yılında Konya'nın Yoğunlukla Göç Verdiği İller 27
Grafik5.8. Karatay Nüfusu Yıllara Göre Artış Grafiği 28
Grafik5.9. Karatay Nüfus Artış Hızı 28

1. GİRİŞ

1.1. Çalışmanın Önemi

Dünya genelinde özellikle de gelişmiş ülkelerde sanayileşme ile birlikte kentleşme hareketleri hızlanmıştır. Kentleşme hareketleri çok eskilere dayanmakla birlikte, son 150 yıldaki hızlı kentleşme, daha ziyade sanayileşmenin ürünüdür. Sanayileşen ülkelerde kırsal nüfus hızla azalmaya, kentsel nüfus ise artmaya başlamıştır. Şüphesiz bu durum bütün ülkelerde eş zamanlı olarak meydana gelmemiştir. Batı Avrupa ülkelerinde hızlı sanayileşme ve buna bağlı olarak kırdan kente yoğun göçler ve hızlı kentleşme 1850'lerde başlamıştır. Buna karşın geri kalmış ülkelerde halen toplam nüfusun önemli bir kısmını kırsal nüfus oluşturmaktadır. Ancak şunu da belirtmek gerekir ki dünya genelinde 1900'lerden itibaren kırsal nüfusta bir azalma eğilimi, kentsel nüfusta ise artma eğilimi belirginleşmiştir.

Dünyada özellikle gelişmekte olan ülkelerde, kırsal göç sonucu büyük kentlerin sayıca ve nüfusça artması, bu ülkelerde sosyo-ekonomik ve politik kaygılara neden olmaktadır (Beauchemin and Schoumaker 2005). 1960 yılında, dünya nüfusunun %66,4'ü kırsal alanlarda yaşıyor iken, bu oran 2018 yılında %45,1'e düşmüş ve 2050 yılında da %35,1'e düşeceği tahmin edilmektedir.

Çizelge 1.1. Yıllara Göre Dünya ve Türkiye Kırsal Nüfus

Yıl	Dünya Kırsal Nüfusu %	Türkiye Kırsal Nüfusu %
1960	66,4	68,1
1980	60,8	56,1
2000	53,5	35,1
2010	48,7	23,7
2018	45,1	7,7

Kaynak: TÜİK

Türkiye'nin kırsal nüfus oranı, gelişmekte olan diğer ülkelerde olduğu gibi nispeten yüksek olmasıyla beraber, bu oran giderek azalmaktadır. 1960 yılında Türkiye'nin toplam nüfusunun %31,9'u kentsel, %68,1'i ise kırsal alanlarda yaşamaktaydı. Ancak yıllar itibari ile nüfustaki değişme, kentsel alan lehinde bir eğilim göstermiştir. Şöyle ki, toplam nüfus içerisinde kırsal nüfus oranı 1980 yılında %56,1, 2010'de %23,7 ve 2018 yılında köylerin mahalle olmasından dolayı bu oran %7,7'a kadar düşmüştür.

Kırsal göç, kırsal bölgelerde yaşayanların yaşadıkları yerleri bireysel veya gruplar halinde terk ederek kendilerine yeni yaşam alanları seçmeleri olarak tanımlanabilmektedir. Bütün ülkelerde, geçmişte olduğu gibi günümüzde de kırsal göç yaşanmakta ve bu olgu günümüzde de devam etmektedir (Güreşçi, 2009).

Ülkelerin gelişim aşamaları ve kırsal göçleri arasındaki ilişki göz önüne alındığında ülkeler üç grupta toplanabilir (Ayyıldız, 1992).

1. Geri kalmış ülkeler: Nüfusunun büyük çoğunluğu kırsal bölgelerde yaşayan ve sanayileşme hızı çok düşük ülkelerdir. Bu ülkelerde kırsal göç çok az yaşanmaktadır. Bazı Afrika ve Asya ülkeleri geri kalmış ülke olarak nitelendirilebilir.

2. Gelişmekte olan ülkeler: Nüfusta kırsal bölgelerden sanayi bölgelerine doğru bir hareketlilik vardır. Sanayileşme süreci başlamış ve bu süreç devam etmektedir. Türkiye gibi ülkeler bu grupta yer almaktadır.

3. Gelişmiş ülkeler: Nüfusun büyük çoğunluğu kentsel bölgelerde yaşayan ülkelerdir. ABD, Japonya, Kanada ve AB ülkeleri gelişmiş ülke olarak gösterilebilir.

Kırsal göçün sonuçları sadece insanı değil aynı zamanda fiziki mekânı da etkilemektedir. Örneğin göç sonucu köy konutları veya tarımsal binaların zaman içerinde çöktüğü veya kullanılamaz hale geldiğini de söylemek mümkün. Benzer şekilde göç sonucu kentlerde daha çok konuta, okula, hizmet binalarına veya park-bahçelere daha çok ihtiyaç duyulabileceği de gözden kaçmamalıdır. Bu yüzden köyden kente göç köy ve kentteki yansımaları fiziki mekân olarak ta etkilenebilecektir. Bu etkileşim kentsel maliyetleri arttırırken köylerdeki azalan nüfus için devlet hizmetlerinin de maliyetini arttırıcı yönde olacaktır.

Konya, arazi genişliği açısından Türkiye Cumhuriyeti'nin, en büyük 1. ve en kalabalık 7. şehridir. Nüfusu 2019 itibarıyla 2.232.374 kişidir. 2019 yılı itibari ile İl genelinde nüfus artış hızı %1.21'dir. Konya'nın gelişmiş ilçelerinden olan Karatay ilçesi nüfusu ise 2019 yılı itibari ile 338.976'dır. İlçenin başlıca geçim kaynağı tarımdır.

1.2. Çalışmanın Amacı

Tez çalışmasının temel amacı Konya ili Karatay ilçesinde kırdan kente göçün Sosyo-Ekonomik Etkisini belirlemektir.

Bu kapsamda;

- Araştırma alanındaki hane halklarının sosyo- ekonomik yapılarını belirlemek,
- Araştırma alanında kırsal göçün nedenlerini belirlemek,
- Kırsal göçü etkileyen faktörlerin belirlenmesi ve analizi,
- Kırsal göçün araştırma alanındaki hane halklarının gelirlerine olan etkisini belirlemek.

2. LİTERATÜR ÖZETLERİ

Güreşçi ve Yurttaş (2008) tarafından yapılan çalışmada, Erzurum İli İspir İlçesi Kırık Bucağı'nda meydana gelen ağır ve ileri düzeydeki göçün nedenleri ve tarıma olan etkilerinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Bölgedeki göçün nedenlerini ve etkilerini belirlemek için, 26 köyün tamamında tabakalı örnekleme yöntemiyle 91 hane reisiyle yapılan anket sonuçları kullanılmıştır. Göçün nedenlerini belirlemek için, anket sonucu elde edilen veriler kullanılarak Probit yöntemiyle Sınırlı Bağımlı Değişken Regresyon modeli Limdep Programı'nda tahmin edilmiştir. Göçün tarıma etkisini belirlemek için, Crosstab yöntemiyle tablolar oluşturularak deskriptif analizler yapılmıştır. Regresyon modeli sonuçlarına göre göçü; hanelerin köy dışında okuyan çocuğunun olması, hane reislerinin sosyal güvenceye sahip olmaması, göç eden akraba sayısı ve hanede birisinin gurbete çıkması gibi faktörler göçü tetiklemiş; sahip olunan çayır arazisi miktarı, başkasına ait arazi kullanımı, işletmelerde besicilik yapılması ve büyükbaş hayvan sayısı ise engellemiştir. Bu göçün tarıma etkileri ise; hayvan sayısının azalması, hayvan başına düşen çayır ve mera arazisi miktarının artması, tahıl üretiminin tamamen bitme noktasına gelmesi, yonca ve korunga gibi yem bitkileri ekim alanlarının azalması şeklinde olmuştur. Göçü önlemek için, model sonuçlarında da açıkça görüldüğü gibi; mevcut ve alternatif tarımsal faaliyetlerin iyileştirilerek arttırılması ile ilgili tedbirlerin alınması gerekmektedir. Bu tedbirler alındığında, tarıma olumsuz etki eden, işletmelerin küçük ve dağınık olması, piyasa ile ilişkilerinin zayıf olması, verimsiz yerli ırklarla yapılan hayvancılık faaliyeti, değerlendirilemeyen çayır ve mera arazileri, çiftçiler arasındaki yetersiz işbirliği ve kooperatifleşme gibi olumsuz unsurlar ortadan kalkmış olacaktır.

Güreşçi'nin (2009) çalışmasında, Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde toplumsal dönüşümün temel nedenlerinden birisi olan kırsal göç sorununu genel bir bakış açısı içerisinde değerlendirilmiş ve tarım politikası ile arasındaki ilişki; tarım politikasının amacı, kapsamı ve araçları ile birlikte değerlendirilerek sorunun çözümünde tarım politikası tedbirlerini tartışmanın odağı haline getirilmesi amaçlanmıştır. Sonuç olarak tarım politikası ile kırsal göç arasında amaç, kapsam ve kullanılan araçlar yönüyle sıkı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Tarım Politikasında sorun yaşayan birçok ülkede kırsal göç, bu politikalardaki başarısızlığın bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Kırsal göçün önlenmesi amacıyla alınacak önlemler, Tarım Politikası alternatiflerine öncelik verilmesi, sorunun çözümüne büyük katkı sağlayacaktır. Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde kırsal göç sorununun yarattığı tahribatları en aza

indirmek için kırsal bölgelerde Tarım Politikasının amaçları, kapsamı ve araçlarının bu soruna odaklaşması önem arz etmektedir.

Cengiz ve Baydur'un (2010) yaptıkları çalışmada temelde Todaro'nun geliştirdiği kırdan kentte göçün nedeni olarak gösterilen verim farklılığı savı Türkiye ekonomisi için incelenmiştir. Kente yapılan yatırımlar ve kent olanakları kentteki işçilerin reel ücretlerini yükselttiğinden kırda kalmanın alternatif maliyeti artmaktadır. Kırdan kente göç hem kentlerdeki işsizliği hem de ekonomik ve sosyal problemleri arttırmıştır. Geliştirilen göç ve verimlilik modeli yardımıyla 1988–2008 yılları arasında Türkiye'deki kırsal göç olgusu incelenmiştir. Çalışmada, tarımdaki verimliliğin göstergesi olan ücretlerle, verimliliği arttıran temel unsur tarımdaki yatırım harcamaları ve diğer değişkenlerin göç üzerindeki etkileri tahmin edilmiştir. İç ticaret haddindeki olumsuz gelişmenin yanı sıra gerek yatırımların tarımsal istihdam üzerindeki etkisinin sınırlı olması, gerekse tarımsal ücretler artsa bile bu artışın çok düşük olmasından dolayı kırdan kente göçün devam edeceği sonucuna ulaşılmıştır.

Koçak ve Terzi (2012) tarafından yapılan araştırma Türkiye'deki göç olgusuyla sınırlandırılmış olup, Türkiye'deki göç olgusuna, göçlerin ortaya çıkış nedenlerine ve sonuçlarına, göç çeşitlerine değinilmiştir. Türkiye'de göç edenlerin kentlere uyumu, kentlere olan olumlu olumsuz etkileri irdelenmiştir. Sonuç olarak ülke genelinde kentler arasındaki her yönlü uçurum azaltılabilirse, ne insanlar doğup büyüdükleri yerden ayrılmak zorunda kalır ne de gittikleri yerlerde ikincil muamele ile karşılaşmış olurlar. Ayrıca ayrımcılığın verdiği psikolojik sorunlara çatışma ortamı da engellenmiş olur. Bunlara benzer yapıcı çözümler üretilebilirse geçici göçler dışındaki göçlerin oranında azalma mümkün olabilir sonucuna varılmıştır.

Ajaero ve Onokala (2013) tarafından yapılan çalışmada kırsal-kentsel göçün Güneydoğu Nijerya'nın kırsal toplulukları üzerindeki etkilerini incelemiştir. Veriler elde edilmesinde kilit bilgi sağlayan görüşmeleri içeren karma yöntemler yaklaşımı kullanılmıştır. Nüfus büyüklüğü ve mekânsal eşitlik temeli esas alınarak, güneydoğu Nijerya'nın iki eyaletinden altı kırsal yerel yönetim alanı (LGA) seçilmiştir. Kırsal alanların her birinden, göç eden elli hane çalışma için örneklenmiştir. Kırsal kesimden gelen göçmenlerin yürüttükleri gelirler ve topluluk projeleri nedeniyle, kentsel göçün etkilerini tahmin etmek ve sınıflandırmak için çoklu regresyon ve hiyerarşik küme analizleri kullanılmıştır. Ayrıca, kırsal kesimdeki kalkınma müdahaleleri için alanların öncelikli seçilmesinde Ki-kare ve Kruskal-

Wallis testleri kullanılmıştır. Regresyon analizi, kırsal alanlardaki kentsel göçün, parasal kazançlar ve kırsal alandaki kentsel göçmenlerin topluluk geliştirme projelerine katılımı yoluyla kırsal topluluklarının gelişimine önemli katkı sağladığını göstermektedir. Bulgulara dayanarak, göç alanlarının çalışma alanındaki etkilerini artırmak için her bir kırsal topluluğun belirlenmiş ihtiyaçlarına dayanarak kalkınma projelerinin başlatılması gibi önerilerde bulunulmaktadır.

Sevinç ve Ark (2014) yaptığı çalışmada öncelikle kır, kent ve göç kavramları incelenmiş olup; literatürde ilgili kavramlar ve bu kavramların karşılıkları araştırılmıştır. Türkiye'de yaşanan göç hareketlerinden özellikle kırdan kente göç, yıllar itibariyle kır ve kent nüfusu değişimi incelenerek ortaya konmuştur. Kırdan kente göçün nedenleri, aile bireylerinin göç kararına katılımı, göç sonucunda kentte ve kırda yaşanan değişiklikler incelenmiştir. Kırdan kente göç sonucunda ortaya çıkan; kentleşme sorunları, göç eden ailenin göçten etkilenmesi, barınma ve istihdam imkânları, hemşericilik ve gelecekteki etkileşimler ele alınmıştır. Göçün, göç eden aile bireyleri üzerindeki etkileri, özellikle kadın ve çocukların göçten etkilenmesi, ekonomik ve sosyal yaşamlarındaki değişimler açısından incelenmiştir. Çalışmada, iç göç ile ilgili çeşitli istatistiklerden, raporlardan, yapılmış saha çalışmalarından ve akademik çalışmalardan elde edilen ikincil verilerden faydalanılmıştır.

Kutlar (2014) tarafından yapılan çalışmada, Türkiye'de kırdan kente göçün nedenleri ve göçün tarımsal üretime etkileri, "itici ve çekici güçler yaklaşımı" ile ortaya konularak ve önerilerde bulunulmuştur. Tarım arazilerimiz her geçen gün değişik nedenlerden ötürü küçülmekte ya da başka amaçlar için kullanılmakta olup bunların başında konut, endüstri tesisi yapılması, erozyon, çoraklaşma, miras yoluyla küçülme sayılabilmektedir. 15 Mayıs 2014 tarihli ve 29001 sayılı Resmi Gazete' de yayınlanan "Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun" ile miras yoluyla arazi küçülmesinin önüne geçilmesi amaçlanmıştır (R.G.2014). Türkiye kalkınma planlarında bölgeler arası tutarlılığı da gözeterek entegre halde bir kalkınma hamlesi başlatmalıdır. Yatırım planlarında gelişmenin belli birkaç il ile sınırlandırılması uygulamasından vazgeçilmelidir. Bunun yerine her bölgenin birer gelişme modeli oluşturularak, ulusal düzeyde bir program bünyesinde birleştirilmelidir.

Malik (2015) tarafından yapılan çalışmada Pakistan'daki kırsal kentsel hareketin, göçmenlere ve göç edilen yerlere olan sosyal ve kültürel etkileri araştırılmıştır. Araştırmada hükümetin kırsal kentsel göç hareketlerini azaltmak için aldığı önlemler yeterli düzeyde

olmadığı ve uzun vadeli bir vizyon veya politika uygulaması bulunmadığı belirlenmiştir. Ülkedeki kırsal kentsel göç Karachi, Lahore ve İslamabad gibi kentsel merkezlerin büyük ölçüde genişlemesine sebep olduğu gözlenmiştir. Index Mundi tarafından bildirilen bir istatistiğe göre, Pakistan'da kentleşme oranı 2010-2015 yılları arasında %3,1 olarak kayıt edilmiştir. Çalışmanın temel amaçları arasında 1. Pakistan'da kırsal alanlardaki kentsel göç eğilimlerini 2001'den 2012'ye kadar 10 yıllık bir süre için belirlemek, 2. kırsal kentsel göçün sosyo ekonomik etkilerini analiz etmek, 3. Pakistan hükümetinin, şehirleşme oranının ve ülkedeki etkilerinin izlenmesi, kontrol edilmesi ve yönetilmesindeki rolünün değerlendirilmesi gibi konular göz önüne çıkmaktadır.

Yulafcı ve Sayılı (2015) tarafından yapılan çalışma Samsun'da kırsal kesimden şehirlere doğru gerçekleşen göçün sebeplerini ve köylerdeki tarımsal yapıya etkilerini ortaya koymak amacıyla 2012-2014 yıllarında yapılmıştır. Bu amaçla gerekli olan veriler anket yoluyla elde edilmiştir. Anket çalışmasında Samsun ili önce iklim ve coğrafi özellikleri dikkate alınarak sahil kuşağı ve iç kesim olmak üzere iki bölüme ayrılmış, daha sonra bu iki bölümde yer alan 8 ilçeye bağlı 32 köyde toplam 288 anket yapılmıştır. Araştırma bölgesinde kırsal kesimden şehirlere doğru olan göç halen devam etmektedir. Anket yapılan köylerde 1990-2012 yılları arası dönemde köylerin nüfusu %33 azalmıştır. Köylerdeki hanelerin yaklaşık %60'ında ortalama iki kişi daha önce köyden göç etmişlerdir. Köyden topluca göç eden hanelerin göç ettikleri yerler arasında birinci sırayı İstanbul, Bursa, Ankara ve Kocaeli gibi Samsun dışındaki il merkezleri almaktadır. Haneleri göçe sevk eden faktörlerin başında arazi ve hayvan yetersizliğine bağlı geçim sıkıntısı gelmektedir. Köyden göç eden hanelerin geride bıraktığı bina türlerinin %19-67'si, alet-makine türlerinin %11-25'i, tarla arazilerinin %8'i, meyve bahçelerinin ise %4'ü atıl vaziyettedir. Göç eden hane reislerinin yaşı; köyde oturanlara göre daha genç, hane nüfusları daha azdır. Eğitim düzeyleri daha yüksektir. Köyde oturanların tarım dışı gelir kaynakları, bina, alet-makine, arazi ve hayvan varlıkları göç edenlerden daha fazladır. Köylerdeki göç hızını azaltmak için köylerin en önemli geçim kaynağı olan tarımın yapısı; eğitim, yayım, sulama vb. teknik ve altyapı hizmetleri ile güçlendirilmeli ve köylerdeki diğer altyapı imkânları geliştirilmelidir.

3. MATERYAL VE YÖNTEM

3.1. Materyal

Araştırma alanı olarak Konya'nın merkez ilçelerinden biri olan Karatay ilçesi belirlenmiştir. Çalışmanın ana materyalini, örneğe çıkılan hane halklarından anket yolu ile elde edilen bilgiler oluşturmuştur. Araştırmada uygulanan anket formlarının hazırlanmasında, araştırmanın konusu ve incelenen alandaki hane halklarının kırsal göç özellikleri dikkate alınarak çeşitli araştırmalarda kullanılan anket formlarından yararlanmıştır. Ayrıca, çalışmada çeşitli kurum kuruluşların yapmış olduğu bilimsel araştırmalardan ve istatistiklerden de yararlanılmıştır.

3.2. Yöntem

3.2.1. Örnek Hacminin Belirlenmesinde Uygulanan Yöntem

Çalışmada Konya ilinin en çok göç alan ilçesi olan Karatay ilçesi araştırma alanı olarak seçilmiştir. Örnek hacminin belirlenmesinde, Karatay tarım ilçe müdürlüğü kayıtlarından yararlanılmıştır. Bu kayıtlara göre 2019 yılında Konya ili Karatay ilçesi nüfusu 338.976 kişi olarak belirlenmiştir.

Çalışmada ankete katılanların kırdan kente göç etmiş haneler olmasına dikkat edilmiştir. Örnek sayısının belirlenmesinde basit tesadüfi örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Oransal basit tesadüfi örnekleme yöntemine göre örnek hacmi aşağıdaki formüle göre hesaplanmıştır (Oğuz ve Karakayacı, 2017).

$$n = \frac{N * p * q}{(N - 1) * D^2 + p * q}$$

n = örnek hacmi

N = popülasyondaki birim katsayısı

p = incelenen birimin popülasyondaki oranı

q = 1-p

D^2 = d / t

d = kabul edilen hata payı

t = çalışmak istenilen güven aralığına ait tablo değeri

Konya ili Karatay ilçesi nüfus sayısı araştırmanın popülasyonunu oluşturmakta olup N değeri Karatay ilçesinin nüfusunu **(**338.976), p değeri (0,5), q değeri (0,5) ifade etmektedir. Çalışmada %90 güven ve %10 hata ile örnek hacmi 70 olarak belirlenmiştir.

3.2.2. Verilerin Analizinde Kullanılan Yöntemler

Araştırma alanındaki hane halklarının sosyo- ekonomik yapılarını belirlemek için anket soruları excel tablolarına aktarılarak basit ortalamalar ve yüzde oranlar üzerinden yorumlanmıştır.

Likert Ölçeği

Araştırma alanında kırsal göçün nedenlerini belirlemek için araştırma alanında hanehalklarının göçün sosyal, ekonomik ve kültürel yönlerden etkilerini belirlemek, hanehalklarının tutum ve davranışlarını ölçmek üzere Likert ölçeği kullanılmıştır. Likert ölçeği;

$$X1.W1 + X2.W2 + \ldots\ldots\ldots\ldots\ldots + Xn.Wn \,/\, Toplam$$

W= Derecelendirmenin ağırlığı X= yanıt seçeneğinin yanıt sayısı

Derecelendirme biçimi "Kesinlikle katılıyorum(5), Katılıyorum (4), Kararsızım (3), Katılmıyorum (2) ve Kesinlikle Katılmıyorum (1)" şeklindedir (Oğuz ve Karakayacı, 2017).

Khi-Kare Bağımsızlık Analizi

Kırdan kente göç eden hanehalklarının göç etme sebebi ile gelir, eğitim, yaş durumu arasında ilişki olup olmadığı Ki-Kare testi kullanılarak tespit edilmiştir. Ki-Kare Testi, gözlenen frekanslar ile beklenen frekanslar arasındaki farkın anlamalı olup olmadığı esasına dayanmaktadır (Kan, 2011).

$$x^2 = \sum_{j=1}^{c} \cdot \sum_{i=1}^{r} \cdot \frac{\left(G_{ij} - E_{ij}\right)^2}{E_{ij}}$$

$X^2 > X^2a$; (r-1) * (c-1) ise H_0 hipotezi ret, H_1 hipotezi kabul edilir.

$X^2 < X^2a$; (r-1) * (c-1) ise H_1 hipotezi ret, H_0 hipotezi kabul edilir.

H_0: Değişkenler birbirinden bağımsızdır.

H_1: Değişkenler birbirinden bağımsız değildir.

a: Saptanan yanılma olasılığı (Anlamlılık düzeyi)

Belirlenen anlamlılık düzeyinde Ki-Kare tablosunda serbestlik derecesine (SD) karşılık gelen değer, bulunan X^2 değerinden küçük ise değişkenler arasında ilişki vardır, büyük ise yoktur sonucuna varılır (Özkan,2011).

3.2.2.1. Kırsal Göçü Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi ve Analizi

Araştırma alanında kırsal göçü etkileyen faktörlerin belirlenmesinde faktör analizi yapılmıştır. Köyden kente göç eden hane halklarını göçe iten nedenler ve mevcut sorunları göç üzerine tutum ve davranışları Likert ölçeği ile ortaya konularak ve göçü etkileyen faktörlerin ve örneklerin uygunluğu KMO (Kaiser Mayer Olkin)-Bartlett Testi ile ortaya konulmuştur. Faktör analizinde kullanılan ölçütler aşağıdaki gibidir:

$$Fi = Wi1 + Wi2 + Wi3……..Wik \times k$$

Fi = faktörün tahmini
Wi = faktör katsayısı
k = değişken sayısı

- $1{,}00 \leq KMO \leq 0{,}90$ ise mükemmel
- $0{,}90 \leq KMO \leq 0{,}80$ ise iyi
- $0{,}80 \leq KMO \leq 0{,}70$ ise orta düzey
- $0{,}70 \leq KMO \leq 0{,}60$ ise zayıf
- $0{,}60 \leq KMO$ ise kötü

3.2.2.2. Kırsal Göçü Etkileyen Faktörlerin Analizi

Araştırma alanında kırsal göçü etkileyen faktörlerin analizi için ikili (binary) lojistik regresyon analizi yapılmıştır. Bu çalışmada bağımlı değişken olarak ele alınan kırsal göç dönemleri iki şıklı olmasından dolayı ikili (binary) lojistik regresyon analizi yapılmıştır. Çalışmada; 2000 yılı ve öncesi göç edenler (1), 2000 yılı ve sonrası göç edenler (0) olarak kodlanmıştır. Aynı zamanda 2000 yılı öncesi göç edenler "kentleşmiş haneler" olarak, 2000 sonrası göç edenler ise "sonradan göç edenler" olarak tanımlanmıştır. Lojistik regresyon analizi olasılık oranını temel olarak alırken, olasılık oranı bir olayın gerçekleşme veya gerçekleşmeme ihtimali üzerinde durmaktadır. Olasılık oranının doğal logaritması alınarak elde edilen lojistik regresyon modelinin parametrelerini tahmin ederken en yüksek olabilirlik (maximum likelihood)yöntemi yaygın olarak kullanılır (Berenson ve Levine, 1996). Böylece iki değişkenli lojistik regresyon modeli,

$$P(Y) = \frac{\exp(\beta_0 + \beta_1 X)}{1 + \exp(\beta_0 + \beta_1 X)} = \frac{1}{1 + \exp(-\beta_0 - \beta_1 X)}$$

Şeklinde yazılır. Lojistik regresyon modeli yazıldıktan sonra modeldeki katsayılar,

$$\ln\left(\frac{P(Y)}{Q(Y)}\right) = \beta_0 + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \cdots + \beta_n X_n$$

$$\frac{P(Y)}{Q(Y)} = e^{\beta_0 + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \cdots + \beta_n X_n} = e^{\beta_0} e^{\beta_1 X_1} e^{\beta_2 X_2} e^{\beta_n X_n}$$

Şeklinde hesaplanır. Burada Q(Y), Q(Y) = 1- P(Y) şeklinde hesaplanır. Olasılık oranının OR = P(Y) / Q(Y) hatırlanacak olursa her bir parametrenin odds ratio değeri olasılık oranı olarak dikkate alınır. Bu değer bağımlı değişkenin, bağımsız değişkenin etkisiyle kaç kat daha fazla ve ya yüzde kaç ihtimalle görülmesi olasılığını açıklamaktadır (Özçomak vd. 2005).

Modelde bağımlı değişken kentleşmiş olanlar ve sonradan göç edenler (Y), bağımsız değişken olarak ise arazi yetersizliği, miras sorunları, sağlık sorunları, yaş ve gelir alınmıştır.

3.2.2.3. Kırsal Göçün Araştırma Alanındaki Hane Halklarının Gelirlerine Olan Etkisinin Belirlenmesi

Kırsal göçün hanehalklarının gelirlerine etkisini belirlemek için basit yüzde oranlar ve ortalamalar kullanılmıştır. Hanehalklarının mevcut gelirleri ve köylerinde bıraktıkları ve halen köy ile olan bağlantıları devam ettiği için köylerindeki tarımsal gelirleri hesaplanarak çizelgeler olarak verilmiş ve yorumlanmıştır.

4. GÖÇ KAVRAMI

Göç; bir toplumun sosyal, ekonomik, kültürel ve politik yapısının değişim ve gelişimi ile yakından ilgili bir olaydır. Tarih boyunca insanlar çeşitli nedenlerden dolayı, yaşadıkları yerleri terk etmiş ve kendilerine yeni yaşam alanları seçmişlerdir. Bu seçim, göç olarak birçok tarih, coğrafya, sosyoloji vs. alanlarında yapılan çalışmalara konu olmuştur (Güreşçi, E. 2007).

İnsanların ekonomik, sosyal, siyasal, dini veya başka dış etkenler nedeniyle hayatlarının geri kalanını veya sadece bir kısmını geçirmek üzere yaşadıkları ülkeleri, şehirleri, köyleri, kasabaları vb. yerleşim alanlarını değiştirmelerine göç denir (Keçe,2016). Bir başka tanıma göre ise; göç bireylerin zorunlu olarak veya beklentilerine cevap verebilecek eğitim, sağlık, kültürel nedenlerden dolayı yaşam alanlarını değiştirmesi olarak da tanımlanabilmektedir. Eğitim ve çalışma amaçlı kısa süreli hareketlenme de göç sayılmaktadır.

4.1. Dünyada Göçün Nedenleri

İnsanların yaşadıkları toprakları bırakıp çeşitli nedenlerden dolayı yeni bölgelere göç etmesinin temelinde yatan birçok neden vardır. Bu nedenlerden bir kaçı sosyo ekonomik, siyasal ve sosyo kültürel, güvenlik ve doğal nedenlerdir. Bunların sonucunda göç kavramı oluşur ve şekillenir.

4.1.1. Sosyo - Ekonomik Nedenler

Bölgeler ve ülkeler arasındaki göç hareketlerinin en önemli etmenini ekonomik nedenler oluşturmaktadır. Bireylerin iş, gelir ve buna bağlı olarak daha iyi bir yaşam arzusundan kaynaklanan göç süreci olarak da tanımlanabilir (Aksoy, 2012). Göçün seyri büyük oranda cazibe alanı oluşturan ve gelişmişlik oranı yüksek kentlere doğru gerçekleştirilmektedir (Yaylagül, 2011). İnsanlar ekonomik anlamda yetersiz kaldıkları zaman onları ekonomik anlamda rahatlatacak yerleri seçer ve oraya gitmek için harekete geçerler (Arwen, 2008). Bu anlamda göç işgücünün yer değiştirmesi sonucunda kentsel mekânlarda iş bölümüne katkı sağlayan ekonomik, sosyal ve toplumsal bir olgudur.

4.1.2. Siyasal ve Sosyo Kültürel Nedenler

Daha iyi imkânlar, yüksek ücretler ve iyi bir refah imkânının yanı sıra gittikleri bölgelerin veya ülkelerin etnik farklılıklarının neden olduğu ayrımcılık, siyasi istikrarsızlık, rejim değişiklikleri, vatandaş mübadele politikaları vb. sosyo-kültürel ve siyasi etkenlerde göç hareketlerine neden olmaktadır. Bu durum ülkeler arasında olabileceği gibi bir ülkenin farklı bölgeleri arasındaki sorun ve dengesizliklerden kaynaklanabilir (Aksoy, 2012). Eğitime hissedilen ihtiyaç da göçe sebep olabileceği gibi, özellikle geniş ailelerin oluşturduğu kontrol mekanizması ve otoriteden kurtulma isteği, eğitimli gençlerin göç etmesinde bir diğer sebep olarak gösterilmektedir (Başel 2007). Ayrıca yüksek eğitim kurumlarında eğitim almak amacıyla metropol kent merkezlerinden gelen gençler; alıştıkları yaşam tarzın terk etmemektedirler. Bu bireyler göç ettikleri yerlerdeki yaşam tarzı ve iş olanakları bireylerin beklentilerini karşılayamayabilir. Bu olguya dayanarak göç veren iller kalkınmanın önemli bir etmeni olan nitelikli iş gücünü kaybetmektedirler (Başel, 2007).

İnsanların ülkelerini terk etmelerinin nedeni sadece ekonomik sorunlardan dolayı değil kültürel, siyasi, ülke içindeki iç savaş, baskı, iç çatışma vb. konularda ekonomik nedenler kadar etkilemiş ve bu durum göç hareketlerine neden olmuştur. Ülke de çıkan savaş ve siyasi baskılardan dolayı ülkelerini terk eden kişiler sadece yoksul kesimde bulunan insanlar değil,

aynı zamanda eğitim görmüş ve çalışmakta olan kişilerde ülkelerini terk etmiştir. Sosyal ve siyasal açıdan ülkelerinden göç eden insanlar göç ettikleri yerlere kendi kültür, eğitim, dini, yaşam tarzı, etnik yapıları vb. götürmektedirler.

Göç alan ülke de farklı iş gücü, ekonomik, kültürel çeşitlilik hem de bütün bunların ürettiği çok kültürlülük oluşmuştur. Göç eden insanlar kendi kültürlerini götürdükleri kadar asimile de olmuşlardır. Nüfus bakımından artan ülke çok kültürlü bir toplum olmanın yanı sıra kültürler arasındaki çatışmayı da engellemektedir. Göç eden bireylerin gittikleri ülkede kalma süreleri arttıkça geldikleri yerler ile bağlantıları iyice azalmaya başlayacaktır. Bu süre daha da uzun yılları alırsa geldikleri yerlerden tamamen kopma ihtimalini de göz ardı etmemeliyiz (Güllüpınar, 2012).

4.1.3. Güvenlik Nedenleri

Göç hareketleri sosyal, siyasal ve ekonomik nedenlerinin yanında güvenlik boyutu açısından da incelenmesi gerekmektedir. Türkiye'de ve ülkeler arası göçe baktığımız zaman göç hareketleri genellikle, ekonomik sebeplerden kaynaklandığı belirtilirken, güvenlik nedenleri de göç hareketlerine neden olduğu bilinmelidir. İç savaş, baskı, iç karışıklık, hayat şartları, güvensizlik ortamı, gelir düzeyinin düşük olması gibi sorunlar güvenlik nedenlerinin oluşmasına zemin hazırlamıştır. Güvenlik nedenleri göç politikalarını değiştirmiş ve ülkelerin bazı göçleri uluslararası bir güvenlik tehdidi olarak kabul etmesine neden olmuştur. Bunun sonucunda ise göç ve güvenlik kavramları birbirleri ile ilişkili olarak analiz edilmiştir. Ülkelerin genelinde artan nüfus eğilimleri 2000 yıllara gelindiğinde göç alanında güvenlik boyutunu daha detaylı olarak ele alınmasını sağlamıştır. Bu bağlamda ülke genelinde güvenlik boyutu kapsamında çok denetleyici ve engelleme amacıyla politikalar geliştirilmektedir. Ülkemiz adına daha çok sınır güvenliği politikalarının oluşturulduğu görülmektedir (Gök, 2016).

İnsan Güvenliği ise ilk defa insani gelişme raporunda ele alınmıştır. Bu kapsamda sağlık güvenliği, siyasal güvenlik, gıda güvenliği, çevre güvenliği, toplum güvenliği, birey güvenliği ve iktisadi güvenlik olarak ele alınmıştır (Gök, 2016).

4.1.4. Doğal Nedenler

Doğal nedenlerde tıpkı ekonomik, siyasal ve sosyo kültürel nedenler gibi göçe neden olmuştur. Depremler, volkanik püskürmeler, iklim değişiklikleri, küresel ısınma, kuraklık, nükleer silahlar ve enerji kaynakları göçe neden olan olayların başında gelmektedir. IV. V. yy

da Hunlar ve Moğollar Orta Asya'dan kuraklık nedeniyle göç etmek zorunda kalmıştır. Daha önceleri dünyanın büyük gölleri arasında yer alan Aral Gölü, şimdi ise bataklık ve çöle dönüşmüş durumdadır. Gölün suları kuraklık ve küresel ısınmadan dolayı azalmıştır. Aral Gölündeki suların çekilmesiyle toprak yüzeyindeki tuzların rüzgâr ile tarım topraklarına taşınarak verimi düşürmüş ve buradaki insanları göçe itmiştir. Küresel ısınmayla birlikte birçok alanda biyolojik olarak değişimler meydana gelmiştir. Dünyanın farklı yerlerindeki hava olaylarında değişkenlik görülmekte bu değişkenlikte bölgesel iklimler arasındaki farklılıkları artırarak bazı yerlerde sert bazı yerlerde ılıman ve sıcak iklim koşullarının oluşmasına neden olmaktadır. Bu iklim değişiklikleri insan hayatını oldukça etkilemiş ve göç hareketlerinin yön değiştirmesini tetiklemiştir. Kıyı bölgelerinde fazla yağışın görülmesi, yangınların artması, fırtına ve tsunami olaylarının çok fazla görülmesi, ormanların yok olması insanoğlunun yaşam alanlarını gittikçe o bölgelerde kısıtlayarak birey ve grupların göç etmesini zorunlu hale getirmiştir. Göç eden kişiler hayatlarına devam edebilecek yerlere gidebilmek için büyük çabalar göstererek çok fazla mücadele etmişlerdir.

4.2. Dünyada Göç Çeşitleri ve Göç Türleri

Göçler kapsam, içerik ve nitelik bakımından sıralandığında; mevsimlik göçler, sürekli-geçici göçler, zorunlu-gönüllü göçler ve emek göçü iç göçü oluştururken işçi göçü, beyin göçü, mübadele göçü, siyasal ve sosyo ekonomik göçler dış göçleri oluşturmaktadır (Naz, 2015).

4.2.1. İç Göçler

İç göç, ülke içinde nüfusun yer değiştirme olayıdır. Bir bölgeden başka bir bölgeye, bir şehirden başka bir şehre sürekli veya geçici bir şekilde insanların hareket etmeleridir. Bir ülkedeki iç göçlerde ülke nüfusu değişmez. İç göçle birlikte bölgelerin ya da illerin nüfus oranı değişir. Türkiye'de iç göçlerin nedenleri olarak, 1950'lerden itibaren yaşanan kapitalistleşme sürecinde sanayileşme ve tarımdaki hızlı makineleşme, kırsal alanda toprak – nüfus dengesinin bozulması gibi nedenlerle, üretim dışı kalmış olan işgücünün yeni geçim kaynakları elde etmek için büyük kentlere göç etmeleri gösterilebilir. Toplumsal, ekonomik ve siyasal nedenlerden kaynaklanan iç göç hareketleri daha çok o ülkenin geri kalmış bölge ve kentlerinden daha gelişmiş bölge ve kentlerine doğru hareket etmektedir (Özer, 2004).

4.2.1.1. Mevsimlik Göçler

İnsanların her yıl belirli aylar içerisinde bulundukları ortamdan başka bir ortama çalışmak (pamuk ve fındık toplamak gibi), gezmek (tatil amaçlı gidilen yerler gibi) ya da dinlenmek (bağ evlerine gidilmesi gibi) için bir müddetliğine gitmeleri olayına mevsimlik göç denilmektedir. Mevsimlik göçlerde kişiler yılın belirli zamanlarında iki veya daha fazla mekânda yer değişikliği yapmaktadırlar. Mevsimlik göçün yaşanması durumunda birden fazla sosyal ve kültürel yapıyı iç içe yaşama durumu söz konusudur. Mevsimlik göçlerin dışında göçün süresi, göçün niteliğini belirleyen bir ölçüttür (Sağlam, 2006). Genellikle Karadeniz ve Akdeniz'de yazları görülen yaylaya çıkma olayı mevsimlik göçler içinde yer alır.

4.2.1.2. Sürekli - Geçici Göçler

İnsanların bir ülkede süre sınırlaması olmaksızın kalmaları, yaşadıkları yerleri terk ederek başka bölgelerde hayatlarını sürdürmeleri için yaptıkları göç hareketine sürekli göç denilmektedir. Sürekli göçler her zaman zorunlu değildir, gönüllü de yapılabilen göçlerdir. Gönüllü göçler kapsamında insanlar daha kaliteli bir eğitim alabilmek, daha iyi bir yaşam sürebilmek ve maddi yönden daha da rahat edebilmek için kendi istekleriyle yaptıkları göç hareketidir. Hiç beklenilmedik zaman da oluşan doğal afetler, savaşlar ve terör olaylarından dolayı gerçekleşen göç hareketi varsa bu zorunlu göçler kapsamındadır (Koçak ve Terzi, 2012). Geçici göçler ise; belirli bir zaman, belirli bir işte belirli bir sebepten dolayı herhangi bir ülkeye göç etmeyi amaçlayan göç hareketidir (Naz, 2015). Sürekli ve geçici göçün etkileri göç alan ve göç veren yerlere göre farklılık göstermektedir.

4.2.1.3. Emek Göçleri

Emek göçü sosyal, ekonomik nedenlerden dolayı yer değiştirmek olarak tanımlansa da; dünya nüfusunun büyük bir kısmı yoksulluk sınırı altında yaşamaktadır. Bu durum göz önüne alındığında, yaşamlarını daha iyi şartlarda ve koşullarda geçirmek isteyen insanların iş olanakları az olan ülkelerden daha gelişmiş ve iş olanakları daha fazla olan ülkelere doğru gerçekleştirdiği göç hareketidir (Yıldırımoğlu, 2005). Yani; göç az gelişmiş ya da gelişmekte olan ülkelerden gelişmiş ülkelere doğru hareket etmektedir. Emek göçleri gelişmiş ülkelerde ise daha çok sanayileşen ülkelere doğru hareket etmiştir. Emek göçünün sanayileşen bölgelere göç etmesiyle kırdan kente göç eden ucuz işgücü ortaya çıkmış ve genç kadınlarında çalışmasına olanak sağlanmıştır. Bu göç hareketleri gönüllü olabileceği gibi zorunluda olabilir.

Emek göçlerinin çoğu geçici olarak düşünülmesine rağmen göçmenler gittikleri yerlerde kalarak o bölgenin dini ve etnik yapısının değişmesine neden olmuştur (Aydoğanoğlu, 2007).

En önemli emek göçlerinden biri köle ticaretidir. Köle ticareti kapitalizmin gelişmesine olanak sağlamış ve sadece mal ve sermayenin dünya pazarına bağlı olmadığını aynı zamanda işgücüne bağlı olduğu düşüncesini ortaya çıkarmıştır. Köle ticaretinin başlamasıyla İngiltere'de küçük çiftçilerin ellerinden alınan topraklar insanları kırdan kentte göç ettirerek işçileşmesine neden olmuştur (Toksöz, 2006). Emek göçü işgücünün düşük maliyetle elde edilmesi karlı bir durum haline gelirken, zorlu işlerde yabancıların çalışmasına bırakılmıştır. Emek göçünün günümüzde azalmasının temel nedeni olarak makineleşmenin, teknolojinin ve endüstrideki gelişmelerinin üst seviyelere gelmesidir.

4.2.1.4. Zorunlu- Gönüllü Göçler

Zorunlu göçler savaş doğal, afet gibi durumlarda insanların isteğine bırakılmadan zorunlu olarak yapılan göç hareketleridir. Zorunlu göçler ekonomik, sosyal, politik nedenlerden dolayı devletler tarafından yapılabileceği gibi bu durum sonucunda ekonomik ve siyasal olarak birçok değişiklik meydana gelmektedir (Eraldemir, 2013). Zorunlu göç alan ülkelerde nüfus artış hızı yükselecektir, düzensiz kentleşme meydana gelecektir ve göç edenlerin kayıtsız olarak istihdam edilmeleri o ülke toplumunda işsizlik düzeyini artıracaktır.

Gönüllü göç insanların isteği doğrultusunda herhangi bir kısıtlama ya da baskıya maruz kalmadan yaptıkları göç hareketidir. Zorunlu ve gönüllü göç olgusunda nüfus oranında değişiklikler meydana gelmektedir. Gönüllü göçler; iyi eğitim almak, çalışma şartlarını değiştirerek daha rahat koşullarda yaşamını devam ettirmek istemesi ya da sağlık imkânlarından daha fazla yararlanmak bu hareketin temelini oluşturmaktadır (Koçak ve Terzi, 2012).

4.2.2. Dış Göçler

Dış göçler ülkeler arasında yapılan göç hareketleridir, bu göçler kalıcı veya geçici göçlerde olabilir. Dış göçlerin olmasındaki en büyük etkenlerden bazıları siyasi, savaş, dini baskı, işsizlik vb. etkenlerdir. Bu etkenler ayrı bir nitelik taşıyan dış göçler kapsamında yer alan göç çeşidi ise beyin göçüdür. Beyin göçü, insanların kendilerini daha iyi ortam ve koşullarda geliştirerek çalıştıkları ya da çalışmak istedikleri alanlarda uzmanlaşması için başvurdukları göç türüdür. Dış göçler; beyin göçü, işçi göçü, mübadele göçü ve siyasal ve sosyo ekonomik göçleri kapsamaktadır.

4.2.2.1. Beyin Göçleri

Yurt içinde ve yurt dışında eğitim görmüş bireylerin, nitelikli alanlarda uzmanlaşarak, yaşam koşullarını ve çalışma alanlarını istenilen düzeye çıkartmak ve daha yüksek ücret düzeyi elde etmek amacıyla başka ülkelere yapılan göç hareketidir. Beyin göçü, yüksek eğitimli, bilim adamı ve mühendis gibi genelde bazı alanda uzmanlaşmış ve belli sayıda grubun, istenilen ücret düzeyine sahip olmama durumu ya da bu ihtimalin çok düşük olduğu az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerden sanayisi gelişmiş ülkelere doğru göç hareketlerin gerçekleştirmeleridir. Böylelikle kalkınmışlık düzeyi çok yüksek olan ülkeler önem kazanmıştır (Çavuşoğlu, 2006).

Kıt kaynaklarla yetiştirdiği ve geliştirdiği bireyleri, kaybeden az gelişmiş ülkelerin gelişmesi gittikçe yavaşlarken, gelişmiş ülkeler ise beyin göçüyle kazandıkları bireyler sayesinde gelişmeleri hız kazanmaktadır. Beyin göçü alan ülkeler gelişmişlik düzeyleri ile diğer ülkelere fark atmaktadırlar (Koçak ve Terzi, 2102). Beyin göçü veren, ülkeler açısından çok büyük kayıp olarak değerlendirilen göç türüdür. Beyin göçü 1960'lardan sonra daha da artmaya başlamıştır. Doktor, ekonomist, mühendis, eczacı, bilim adamları, sanatçılar vb. alanlar da gelişmiş ve iyi yetişmiş insanların başka ülkelere gitmesi gittikleri ülkeleri farklılaştırırken diğer az gelişmiş ülkeler için önemli bir problem haline dönüşmüştür.

Beyin göçü alan ülkeler de teknolojik alanda yaşanan büyük gelişmeler ekonomik kalkınmayı sağlamış ve bunla beraber ülkenin refah seviyesi artmıştır. Teknolojik gelişimden dolayı istihdam düzeyinin artması sosyal yaşamında gelişmesini sağlayacaktır. Göç veren ülke açısından ise, üretim yapan grubun ülkeden gitmesiyle teknolojik olarak diğer ülkelerin gerisinde kalır ve üretilen ürünleri para vererek alır. Buda toplumu ekonomik açıdan güçsüzleştirerek ülkede istihdam eksikliğin yaşanmasına neden olmaktadır.

4.2.2.2. İşçi Göçü

Bir ülkedeki bireylerin ya da grupların emek güçlerini satmak, yani işçi sınıfını kabul etmek suretiyle bu sınıfın gerektirdiği fonksiyonları yapmak üzere bir ülkeden başka bir ülkeye göç etme hareketi olarak tanımlanabilmektedir (Çavuşoğlu, 2006). İşçi göçünün ülke içine olduğu gibi ülke dışına da olması mümkündür. Gelişen ülkeler artık vasıfsız işçi veya eleman almamakta, kendini geliştirmiş ve eğitim yönünden donanımlı olan kişileri almaktadırlar. Sanayileşmiş bölgeler diğer bölgelere oranla daha fazla işçi göçü almaktadır. İşçi göçüde diğer

göçler gibi uzun süreli veya kısa süreli gönüllü ya da zorunlu olabilir (Çavuşoğlu, 2006). İşçi göçüyle giden insanlar bir süre sonra kendi ülkelerine dönmektedirler.

Türkiye'den yurtdışına giden işçiler ülke ekonomisine büyük katkıda bulunmuşlardır. Yurtdışına işçi gönderme durumu sonraki yıllarda da artış göstermiştir. Bu durumun ortaya çıkmasında belli başlı faktörler yer almaktadır. Hızlı nüfus artışı, kırsal kentlerdeki insanlarının isteklerinin çeşitlenmesi, gelir dağılımı dengesizliğinin artması, işverenlerinin işgücü maliyetlerini düşürmesi, örgütlenmeyi engellemek amacıyla yabancı iş gücüne başvurulması, işsizlik sorununun giderek artan bir boyut kazanması ve düşük ücretler en önemli neden arasında yer almaktadır.

4.2.2.3. Mübadele Göçü

Mübadele aslında değiş tokuş anlamına gelmektedir. Mübadele göçleri karşılıklı bir anlaşma çerçevesinde uygun olan insanların yer değiştirmesi olarak ifade edilmektedir. Mübadele göçü yapan kişilere mübadil denilmektedir (Koçak ve Terzi,2012). Mübadele göçleri insanların isteyerek yaptıkları göç türü değildir, zorunlu göç kapsamında yer alır. Anlaşma karşılığında insanlar yer değiştirdiği için birçok insan gittiği yerlerde mağdur olmaktadır. Giden insanlar eğitim, kültür, sosyal yapı, dil ve din gibi konularda çok sıkıntılar çekmektedirler. Ve bu durumda devletler gereken çalışmaları uzman ekipleriyle düzenlemektedir.

4.2.2.4. Siyasal ve Sosyo Ekonomik Göç

Siyasal ve sosyo ekonomi türündeki göç hareketi en sorunlu göç türü olmakla birlikte hükümetlerin bu göç ile baş edebilmeleri için büyük ekonomik kaynaklara sahip olması gerekmektedir. Bunun yanı sıra bu tür göç ile karşılaşan ülkelerin çok büyük kamuoyu itirazlarına maruz kaldığı görülmektedir. Bu kapsamda Suriye'den Türkiye'ye yapılan göçün siyasal ve çarpık bir kentleşme sorunları doğuracağı gibi suç oranındaki artış, topluma uyum, sağlık gibi birçok sosyal sorunlara da neden olacaktır. Dolayısıyla siyasal ve sosyo ekonomik göçün topluma ve hükümetlere yüklediği yükler göz ardı edilemez. Göçmen kabul konusunda liberal davranan ülkelerin bile siyasal ve sosyo ekonomik göç ile karşılaştığında koruyucu ve yasakçı bir tutum sergiledikleri görülmektedir.

5. TÜRKİYE'DE İÇ GÖÇ DURUMU

Ülke içerisinde, nüfusun yer değiştirmesine iç göç denir. İç göçlerle bir ülkenin toplam nüfusunda değişme olmaz. Sadece, bölgelerin ve illerin nüfusunda artma ya da azalma meydana gelir.

Türkiye ekonomisinin sanayi ve hizmet sektörleri lehine yapısal dönüşümü sonucu kırsal alanlardan kentlere göç nedeniyle, kırsal alanlar kentlerin göstermiş olduğu gelişme ivmesini yakalayamamış ve kentsel alanlar ile kırsal alanlar arasında gelişmişlik farklılıkları ortaya çıkmıştır (Kalkınma Bakanlığı, 2006). Ekonomik kalkınma, işgücü planlaması, kentleşme ve sosyal yapının değişiminde etkili olan iç göç olgusu, birçok ülkede olduğu gibi Türkiye'de de bazı şehirlerde nüfusun toplanmasına neden olmuştur. Günümüzde insanların kendi durumları ile farklı bölgedeki insanların yaşam kalitelerini kolayca karşılaştırabilir hale gelip göç kararı aldıkları görülmektedir (Gür ve Ural, 2004). İnsanların göç kararına etki eden faktörlerin belirlenmesinin göç sorununu çözme sürecine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik vb. alanlarda etkileri olan iç göç denilen serüven, günümüzde yaşamakta olduğumuz birçok kronikleşen sorunun temel nedenini bünyesinde barındırmaktadır (Özdemir, 2012).

1950 yılına kadar il içi göç ve mevsimlik işgücü göçünün olduğu Türkiye'de, bu yıllarda başlayan ekonomik canlanma ile bölge içi ve bölgeler arası göçler meydana gelmiştir. 1950 yılından sonra tarım alanında teknolojik gelişmeler yaşanmış, karayolu, liman ve hidroelektrik santralleri inşa edilmiş ve sanayi bölgeleri oluşturulmuştur. Böylece, yeni iş sahaları ortaya çıkmıştır. Söz konusu gelişmeler, göç oranlarında artış meydana getirmiştir. 1980 yılı nüfus sayım sonuçlarına göre 38.395.730 olan Türkiye nüfusu, yıllar itibariyle artarak 2017 yılı Aralık ayı itibariyle 80.810.525'e ulaşmıştır. 1975-1980 döneminde yaklaşık 2,7 milyon kişi, 1980-1985 döneminde yaklaşık 2,8 milyon kişi, 1985-1990 döneminde yaklaşık 4 milyon kişi ve 1995-2000 döneminde yaklaşık 4,7 milyon kişi ve 2016-2017 yılında yaklaşık 2,6 milyon kişi göç etmiştir (TÜİK, 2017). 1980-2000 yılları arası nüfus sayımı verilerine göre, Türkiye'deki iç göç hareketlerinin özellikle Doğu Anadolu Bölgesi, Güneydoğu Anadolu Bölgesi ve Doğu Karadeniz Bölgesi'nden batı bölgelerine doğru olduğu görülmektedir (Akan ve Arslan, 2008). Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) resmi sitesinde, 2000-2007 yılları arasındaki nüfus rakamlarına yer verilmemiştir. 2007 yılında kişilerin yerleşim yerlerine göre nüfus bilgilerinin güncel olarak tutulduğu, nüfus hareketlerinin her an izlenebildiği bir kayıt sistemi olan Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) uygulamasına geçilmiştir. ADNKS'ye göre, 2007 yılında yaklaşık 49,7 milyon olan il/ilçe merkezi nüfusu, 2017 yılında

74,7 milyona yükselirken; 2007 yılında yaklaşık 20,8 milyon olan belde/köy nüfusu 2017 yılında 6,0 milyona düşmüştür (TÜİK, 2017).

Çizelge 5.1. Yıllara göre il/ilçe merkezleri ve belde/köyler nüfusu, 1927-2017

Yıl	Toplam	İl ve ilçe merkezleri	İl ve ilçe merkezleri %	Belde ve köyler	Belde ve köyler %
1927	13.648.270	3.305.879	24,2	10.342.391	75,8
1935	16.158.018	3.802.642	23,5	12.355.376	76,5
1940	17.820.950	4.346.249	24,4	13.474.701	75,6
1945	18.790.174	4.687.102	24,9	14.103.072	75,1
1950	20.947.188	5.244.337	25,0	15.702.851	75,0
1955	24.064.763	6.927.343	28,8	17.137.420	71,2
1960	27.754.820	8.859.731	31,9	18.895.089	68,1
1965	31.391.421	10.805.817	34,4	20.585.604	65,6
1970	35.605.176	13.691.101	38,5	21.914.075	61,5
1975	40.347.719	16.869.068	41,8	23.478.651	58,2
1980	44.736.957	19.645.007	43,9	25.091.950	56,1
1985	50.664.458	26.865.757	53,0	23.798.701	47,0
1990	56.473.035	33.326.351	59,0	23.146.684	41,0
2000	67.803.927	44.006.274	64,9	23.797.653	35,1
2007	70.586.256	49.747.859	70,5	20.838.397	29,5
2008	71.517.100	53.611.723	75,0	17.905.377	25,0
2009	72.561.312	54.807.219	75,5	17.754.093	24,5
2010	73.722.988	56.222.356	76,3	17.500.632	23,7
2011	74.724.269	57.385.706	76,8	17.338.563	23,2
2012	75.627.384	58.448.431	77,3	17.178.953	22,7
2013	76.667.864	70.034.413	91,3	6.633.451	8,7
2014	77.695.904	71.286.182	91,8	6.409.722	8,2
2015	78.741.053	72.523.134	92,1	6.217.919	7,9
2016	79.814.871	73.671.748	92,3	6.143.123	7,7
2017	80.810.525	74.761.132	92,5	6.049.393	7,5

Kaynak: TÜİK, 2017

5.1. Türkiye'de İç Göçün Nedenleri

Genel olarak kırın iticiliği ve kentin çekiciliğine bağlanan iç göçün, ülkeden ülkeye farklılık gösteren çeşitli nedenleri olmaktadır. Türkiye'de iç göçün nedenleri aşağıdaki ana başlıklar altında ele alınabilir (Çelik, 2006).

i. Ekonomik Nedenler: Türkiye'deki göç hareketlerinin temel nedeni tarımsal yapıdaki değişmeler ve kırsal kesimdeki nüfusun kendine yetemez hale gelmesidir. Ekonomik olarak geri kalmış bölgelerde iş imkânlarının yetersizliği, bu bölgelerden yoğun göçlerin ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Göç edenlerin bir kısmı büyük kentlerde daha iyi iş imkânlarından yararlanmak için göç etmekte ve bu durum kentlerin nüfus yapısını etkilemektedir.

ii. Eğitim ve Sağlık Nedenleri: Bireyler, göç kararı verirken refah düzeylerini yükseltecek ekonomi dışı unsurları da dikkate almaktadır. Kentlerde eğitim ve sağlık hizmetlerinin kırsal kesime oranla daha iyi sunulması, kentlerin çekiciliğini arttırarak bireylerin göç kararı üzerinde etkili olmaktadır.

iii. Sosyo-Kültürel Nedenler: Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmelere paralel olarak ortaya çıkan değişim süreci, hem toplumların sosyal, kültürel ve ekonomik yapısını hem de işletmelerin yönetim, organizasyon ve üretim biçimini köklü biçimde değiştirmektedir. Türkiye'de yaşam kalitesini arttırmak ve daha iyi bir sosyal hayata kavuşmak amacıyla büyük şehirlere göç eden bireyler de vardır.

iv. Teknolojik Nedenler: Göçler, teknolojik nedenlerden de kaynaklanabilir. Özellikle 1970'li yıllarda üretim sürecinde teknoloji faktörünün yoğun olarak kullanılmaya başlanması, işgücü göçlerini arttıran faktörlerden biri olmuştur. Ayrıca, ulaşım ve iletişim imkânlarının gelişmesiyle göç hareketlerinde artış meydana gelmiştir.

v. Güvenlik Sorunu: Kendilerini güvende hissetmeyen bireyler, kurulu düzenlerini bozarak, kendilerini güvende hissedebilecekleri ortamlara göç etmektedir. Ayrıca çeşitli kuvvetlerin etkisi ve zorlaması sonucunda gerçekleşen, bireylerin iradesi dışında ortaya çıkan zorunlu göçler de vardır.

5.2. Türkiye'de İç Göçün Etki ve Sonuçları

İç göç olgusu, toplumların sosyo-kültürel, siyasi, ekonomik yapısı ile doğrudan ilişkisi olan bir olaydır (Tutar, Tutar ve Eren, 2012). İç göç hareketlerinin Türkiye'deki kentsel dokuyu büyük ölçüde bozduğu, ekonomik ve toplumsal dengeleri ters yüz ettiği, beklenmedik birçok olumsuz sonuca neden olduğu bilinen bir gerçektir (Özdemir, 2012, s:14). Türkiye'de yaşanan demografik hareketlilik ve bu hareketliliğe bağlı olarak ortaya çıkan sorunlar, özellikle büyük kentlerde ağırlıklı olarak etkisini göstermektedir (İTO, 1996).

Türkiye'de 1950'li yıllardan sonra hız kazanan iç göç olgusu, kentlerin düzensiz büyümesine ve çözümü güç olan sorunlara neden olmaktadır. Türkiye'de göç alan bölgeler açısından iç göçün birçok etki ve sonucu mevcuttur. Kültürel, dini, etnik ve siyasal kimlik arayışları ve suç oranındaki artış gibi sorunlar ile sosyoekonomik yapıyı etkileyen göç olgusu; aynı zamanda stres, gürültü, işsizlik, konut sorunları, gecekondulaşma, uyum sorunları, altyapı eksiklikleri ve çevre kirliliği gibi sorunları da beraberinde getirmekte ve kentlerin yaşanabilirliğini olumsuz yönde etkilemektedir (Akkayan, 1979).

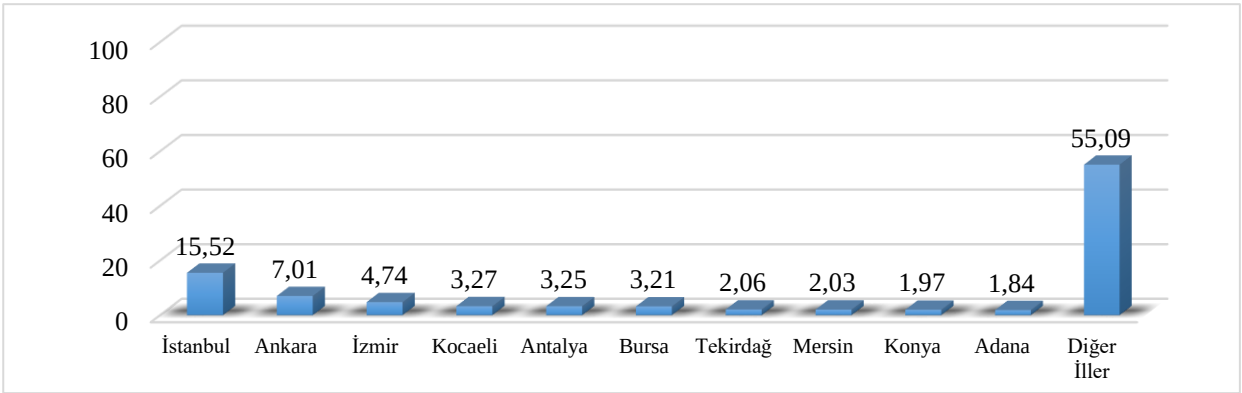
Türkiye'de iç göç hareketleri, göç veren bölgede de birtakım sorunlara neden olmaktadır. Göçle bir yerdeki nüfusun aktif kısmı gitmekte, daha az girişimci daha az dinamik

kısmı kalmaktadır. Bu durum, göç veren bölgelerin gelişme hızını düşürmektedir. Gelişme hızı düştükçe göç artmakta ve geri kalmışlık döngüsü işlemeye başlamaktadır. Yer değiştirme hareketinde bulunan kişinin, üretim faktörü olarak değerlendirilmesinin yanı sıra tüketici olarak değerlendirilmesi gerektiği de unutulmamalıdır. Göç veren bölgelerin pazar alanı açısından da göreceli olarak zayıflaması bölgelerin gelişimini olumsuz olarak etkilemektedir (Özer, 2004). İç göçlerin sonuçlarını aşağıdaki gibi sıralayabiliriz:

- Ülke genelinde nüfusun dağılışında dengesizlik görülür.
- Yatırımlar dengesiz dağılır.
- Kırsal kesim yatırımlarında verimsizlik meydana gelir.
- Düzensiz kentleşme görülür.
- Sanayi tesisleri kent içinde kalır. Kentlerde konut sıkıntısı çekilir. Kent nüfusunda aşırı artış meydana gelir.
- Alt yapı hizmetlerinde (yol, su, elektrik) yetersizlik görülür.
- Kentlerde işsiz insanların oranı artar.

5.3. Türkiye'de İller Arası İç Göç Hareketleri

Bu bölümde Türkiye'deki iç göç hareketleri daha açık ve detaylı olarak incelenmesi için iç göçler iller açıdan değerlendirilecektir. Bu amaçla ülkemizde yer alan 81 ilin hepsi ele alınmıştır. Grafik 5.1. ve Grafik 5.2.' de 2017 yılında Adrese Dayalı Nüfus Kayıt verilerine göre illerin aldığı, verdiği göçler sunulmuştur.

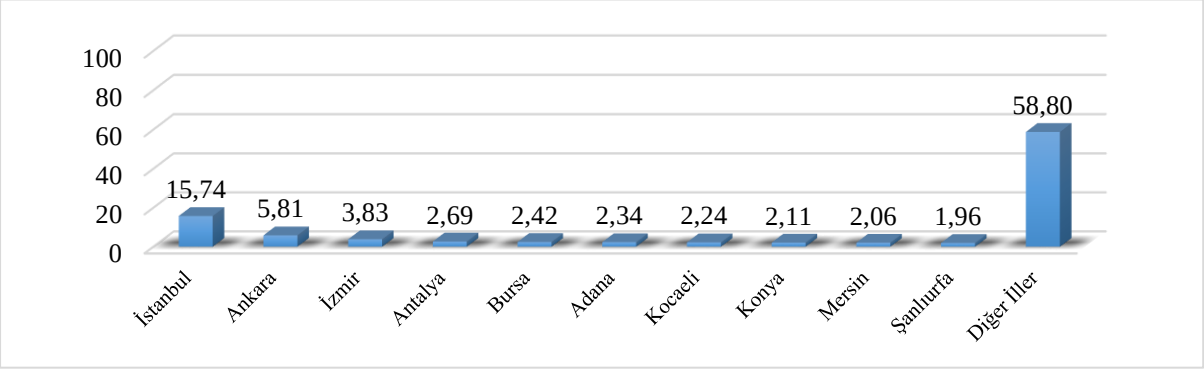

Kaynak: TÜİK, 2017

Grafik 5.1. 2017 Yılında Türkiye'de Yoğunlukla Göç Alan İller

2017 yılında Türkiye'nin nüfusu yaklaşık olarak 81 milyon kişidir. Bu nüfusun büyük bir bölümü 15.029.231 kişi ile tek başına İstanbul'un oluşturduğu görülmektedir. İstanbul %15,52 kişi ile aldığı göç miktarı açısından birinci sırada yer almaktadır. İstanbul'u

sırasıyla Ankara, İzmir, Kocaeli izlemektedir. Konya ise aldığı göç miktarı açısından Türkiye'de 9. Sırada yer almaktadır.

Kaynak: TÜİK, 2017

Grafik 5.2. 2017 Yılında Türkiye'de Yoğunlukla Göç Veren İller

2017 yılında İstanbul %15,74 kişi ile verdiği göç miktarı açısından birinci sırada yer almaktadır. İstanbul'u sırasıyla Ankara, İzmir, Antalya izlemektedir. Konya ise verdiği göç miktarı açısından Türkiye'de 8. sırada yer almaktadır.

5.4. Konya Bölgesi Göç Durumu

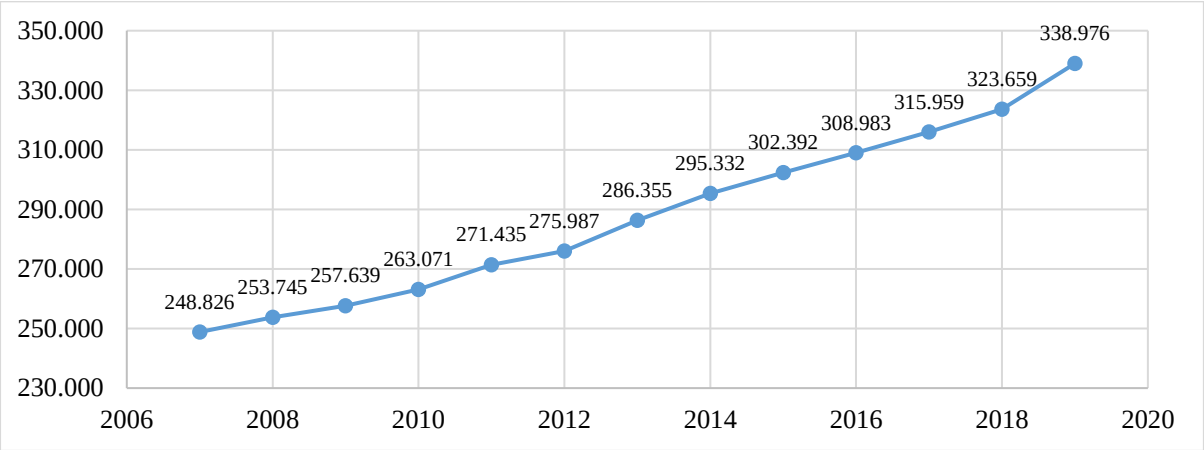
Konya nüfusu 2019 yılına göre 2.232.374'dir. Bu nüfus, 1.108.968 erkek ve 1.123.406 kadından oluşmaktadır. Yüzde olarak ise: %49,68 erkek, %50,32 kadındır. Konya nüfusu bir önceki yıla göre %1,21 (26.765) artmıştır. Konya 2020 nüfusu, eski yıllardaki nüfus artış hızlarına göre 2.249.117 kişi olarak tahmin edilmiştir.

Çizelge 5.2. Yıllara Göre Konya Nüfusu ve Nüfus Yoğunluğu

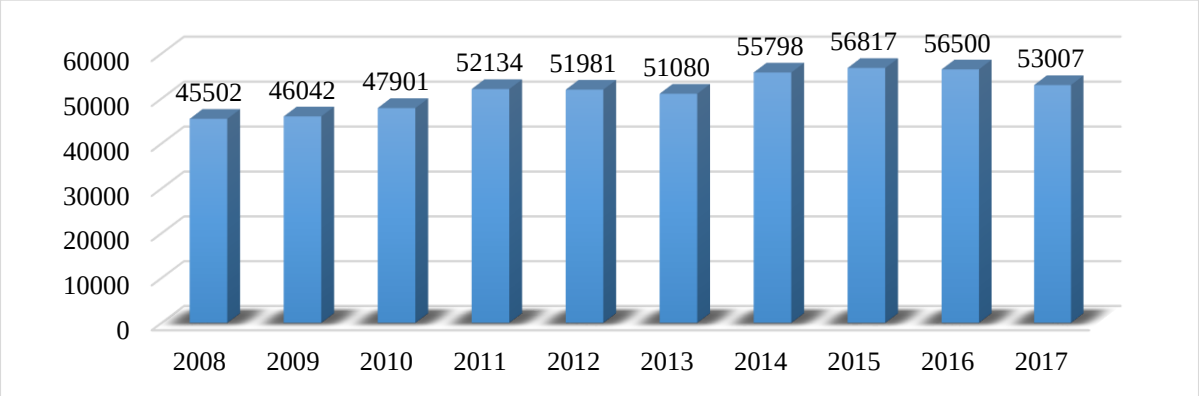
Yıl	Konya Nüfusu	Erkek Nüfusu	Kadın Nüfusu	Nüfus Yoğunluğu
2007	1.959.082	968.666	990.416	48 /km^2
2008	1.969.868	974.700	995.168	48 /km^2
2009	1.992.675	985.438	1.007.237	49 /km^2
2010	2.013.845	996.157	1.017.688	49 /km^2
2011	2.038.555	1.009.855	1.028.700	50 /km^2
2012	2.052.281	1.014.292	1.037.989	50 /km^2
2013	2.079.225	1.031.563	1.047.662	51 /km^2
2014	2.108.808	1.046.182	1.062.626	51 /km^2
2015	2.130.544	1.056.540	1.074.004	52 /km^2
2016	2.161.303	1.073.631	1.087.672	53 /km^2
2017	2.180.149	1.081.718	1.098.431	53 /km^2
2018	2.205.609	1.094.441	1.111.168	54 /km^2
2019	2.232.374	1.108.968	1.123.406	54 /km^2

Kaynak; www.nufusu.com

Yüzölçümü 41.001 km^2 olan Konya ilinde kilometrekareye 54 insan düşmektedir. Konya nüfus yoğunluğu 54/km^2'dir.

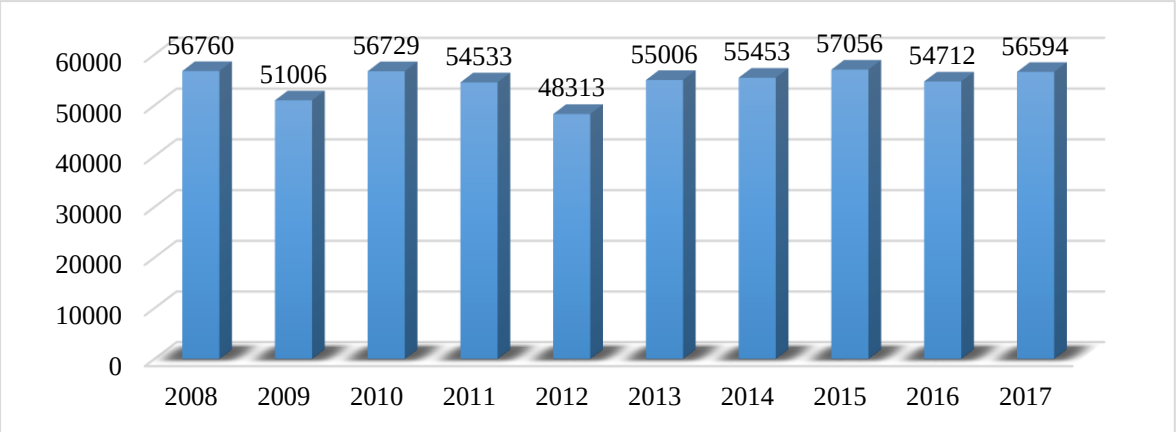

Kaynak; www.nufusu.com
Grafik 5.3. Konya Nüfusu Yıllara Göre Artış Grafiği

Kaynak: TÜİK 2017
Grafik 5.4. Yıllara Göre Konya'nın Aldığı Göç Miktarı

Konya ili aldığı göç miktarı açısından Türkiye'de 9. Sırada yer almaktadır. 10 yıllık göç grafiğine bakıldığında ise en fazla göçü 2015 yılında almıştır.

Kaynak: TÜİK 2017

Grafik 5.5. Yıllara Göre Konya'nın Verdiği Göç Miktarı

Konya ili verdiği göç miktarı açısından Türkiye'de 8. Sırada yer almaktadır. 10 yıllık göç grafiğine bakıldığında ise en fazla göçü 2015 yılında vermiştir.

Çizelge 5.3. İlçelere Göre Konya Nüfusu (2019)

İlçe	Toplam Nüfusu	Erkek Nüfusu	Kadın Nüfusu	Nüfus Yüzdesi
Selçuklu	662.808	326.077	336.731	29,69%
Meram	344.546	170.595	173.951	15,43%
Karatay	338.976	170.440	168.536	15,18%
Ereğli	146.998	73.750	73.248	6,58%
Akşehir	93.885	45.934	47.951	4,21%
Beyşehir	74.469	37.133	37.336	3,34%
Çumra	67.282	33.734	33.548	3,01%
Seydişehir	64.822	32.629	32.193	2,90%
Ilgın	54.228	26.758	27.470	2,43%
Cihanbeyli	51.748	25.851	25.897	2,32%
Kulu	50.825	25.280	25.545	2,28%
Karapınar	49.978	25.398	24.580	2,24%
Kadınhanı	32.144	16.217	15.927	1,44%
Sarayönü	27.026	13.502	13.524	1,21%
Bozkır	25.894	12.596	13.298	1,16%
Yunak	21.972	11.008	10.964	0,98%
Doğanhisar	15.810	7.620	8.190	0,71%
Hüyük	15.652	7.633	8.019	0,70%
Altınekin	14.351	7.280	7.071	0,64%
Hadim	12.015	6.018	5.997	0,54%
Çeltik	9.713	4.951	4.762	0,44%
Güneysınır	9.288	4.688	4.600	0,42%
Emirgazi	8.535	4.335	4.200	0,38%
Tuzlukçu	6.529	3.197	3.332	0,29%
Taşkent	6.296	3.178	3.118	0,28%
Derebucak	6.031	3.026	3.005	0,27%
Akören	5.838	2.931	2.907	0,26%
Ahırlı	4.753	2.329	2.424	0,21%
Derbent	4.267	2.069	2.198	0,19%
Halkapınar	4.066	2.014	2.052	0,18%
Yalıhüyük	1.629	797	832	0,07%

Kaynak; www.nufusu.com

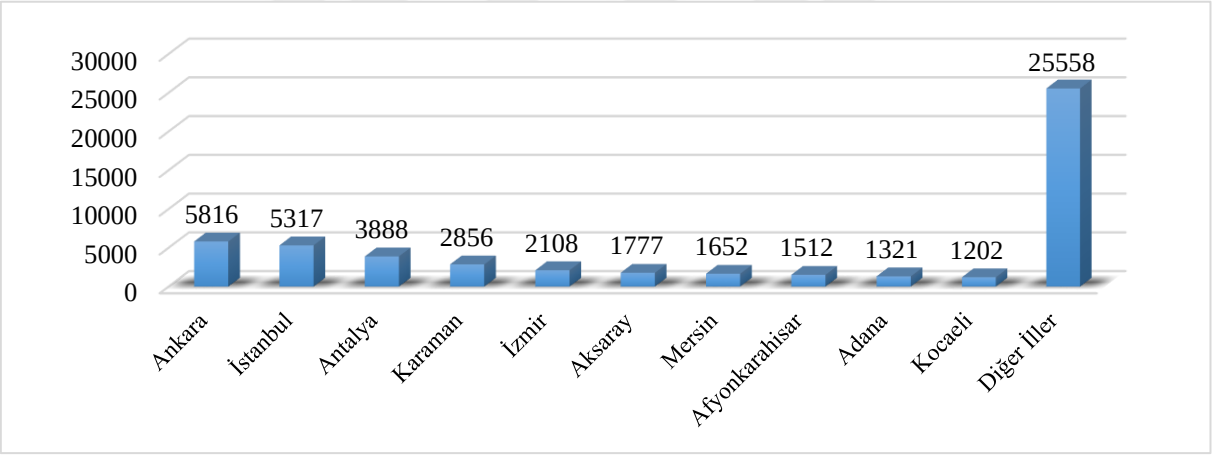
İlçelerde Net Göç Hızında Karatay Birinci

TÜİK Konya Bölge Müdürlüğünden yapılan açıklamaya göre; 2018-2019 döneminde Konya'nın ilçeleri arasında net göç hızında binde 20,60 ile Karatay birinci olurken, Selçuklu binde 5,88 ile ikinci, Hadim binde 3,33 ile üçüncü olmuştur.

Merkez ilçelerden Meram'ın net göç hızı binde -11,77 olarak gerçekleşmiştir. Konya'da net göç hızının en düşük olduğu ilçeler ise binde -188,46 ile Taşkent, binde -107,54 ile Tuzlukçu, binde -82,97 ile Yalıhüyük olmuştur. Konya'da 6 ilçenin aldığı göç verdiği göçten fazla iken 25 ilçenin aldığı göç verdiği göçten daha azdır.

Konya En Çok Ankara İlinden Göç Almıştır.

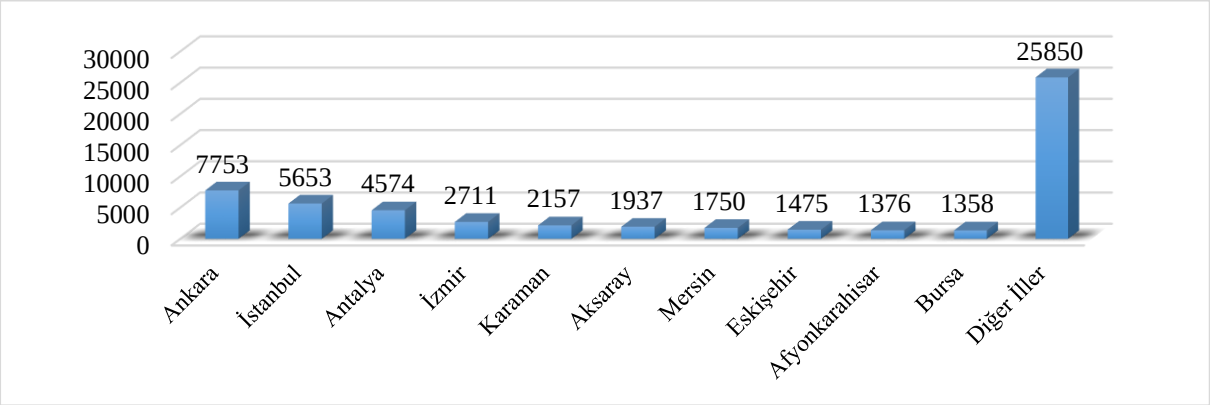
Konya'nın en çok göç aldığı ilk beş il sırasıyla; Ankara (5.816 kişi), İstanbul (5.317 kişi), Antalya (3.888 kişi), Karaman (2.856 kişi), İzmir (2.108 kişi) olarak gerçekleşmiştir. En az göç aldığı iller ise sırasıyla Ardahan (63 kişi), Tunceli (67 kişi), Kilis (72 kişi), Sinop (76 kişi), Artvin (82 kişi) olarak gerçekleşmiştir.

Kaynak: TÜİK 2017
Grafik 5.6. 2017 Yılında Konya'nın Yoğunlukla Göç Aldığı İller

Konya En Çok Ankara İline Göç Vermiştir.

Konya'nın en çok göç verdiği iller ise sırasıyla; Ankara (7.753 kişi), İstanbul (5.653 kişi), Antalya (4.574 kişi), İzmir (2.711 kişi), Karaman (2.157 kişi) olarak belirlenmişti. En az göç verdiği iller ise sırasıyla Tunceli (47 kişi), Ardahan (64 kişi), Iğdır (76 kişi), Artvin (81 kişi), Sinop (87 kişi) olarak belirlenmişti.

Kaynak: TÜİK 2017
Grafik 5.7. 2017 Yılında Konya'nın Yoğunlukla Göç Verdiği İller

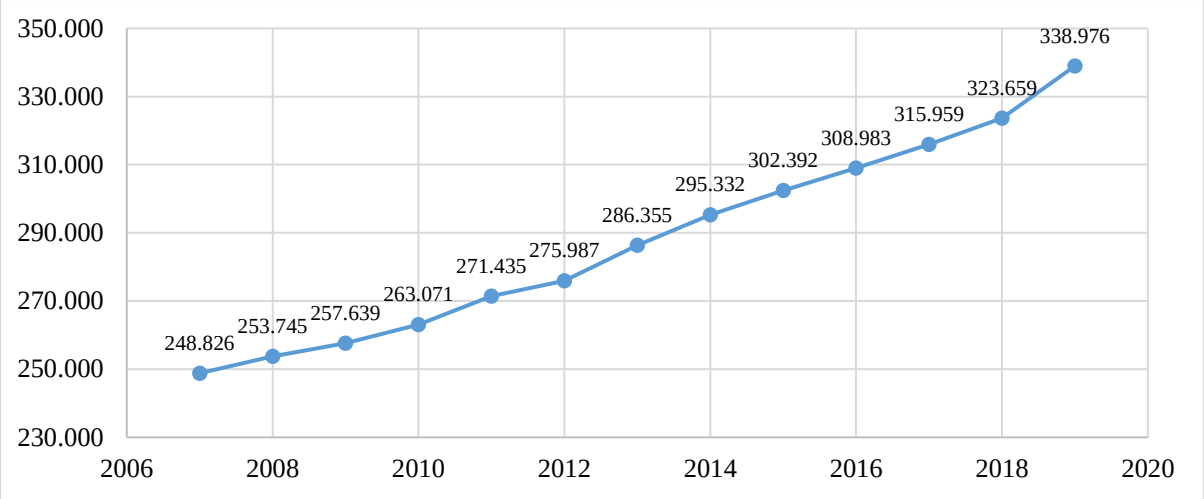
5.5. Karatay İlçesi Hakkında Genel Bilgi ve Göç Durumu

Karatay, Konya ilinin üç merkez ilçesinden birisidir. 2019 senesi sonu itibariyle, ilçenin toplam nüfusu 338.976dır. Karatay ilçesinin yüzölçümü 2.780 km^2, denizden yüksekliği ise 1015 metredir.

Çizelge 5.4. Yıllara Göre Karatay Nüfusu

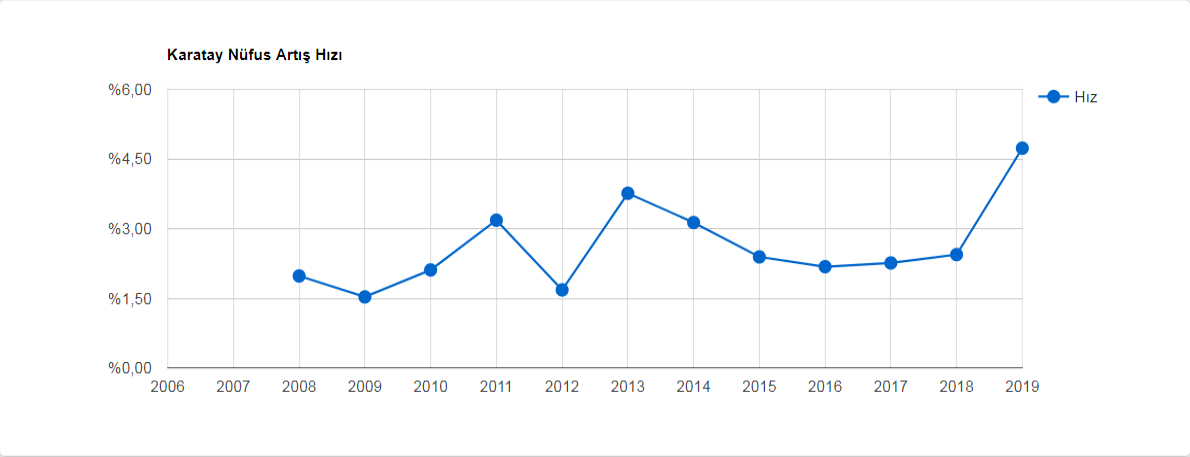
Yıl	Karatay Nüfusu	Erkek Nüfusu	Kadın Nüfusu
2007	248.826	124.496	124.33
2008	253.745	127.146	126.599
2009	257.639	128.846	128.793
2010	263.071	131.623	131.448
2011	271.435	136.708	134.727
2012	275.987	138.624	137.363
2013	286.355	143.971	142.384
2014	295.332	148.628	146.704
2015	302.392	152.111	150.281
2016	308.983	155.72	153.263
2017	315.959	158.906	157.053
2018	323.659	162.432	161.227
2019	338.976	170.440	168.538

Kaynak; www.nufusu.com

Kaynak; www.nufusu.com
Grafik5.8. Karatay Nüfusu Yıllara Göre Artış Grafiği

Karatay nüfusu 2019 yılına göre 338.976 kişidir. Bu nüfusun %50,28'i (170.440) erkek ve %49,72'si (168.536) kadından oluşmaktadır. On bir yıllık periyot incelendiğinde 2019 yılına kadar yaklaşık 67 bin 157 kişi Karatay merkeze yerleşmiştir. Bu sonuca göre şehirlerde nüfus arttığı söylenebilir.

Kaynak; www.nufusu.com
Grafik5.9. Karatay Nüfus Artış Hızı

Karatay ilçesi nüfusu yıllara göre %2 ve %5 arası artış göstermektedir. Diğer illerden göç eden hanehalkları ve ülke dışından göç edenlerle birlikte bu oran giderek artmaktadır. Son yıllarda Suriye orta çıkan savaş yabancı göçe sebep olmakta ve binlerce insan hayatını kurtarmak için Türkiye'ye özellikle iç Anadolu ve Güneydoğu Anadolu illere göç etmektedir. Bu da illerin nüfusunun giderek artmasına sebep olmaktadır.

6. ARAŞTIRMA BULGULARI

6.1. İncelenen Hanehalklarının Demografik Özellikleri

Çalışma sonucunda elde edilen bulgulara göre; Karatay İlçesinde incelenen 70 hanede 187 kişi yaşamaktadır. Bu hanehalkından 67'si erkek ve 3'ü kadın olmak üzere 70 kişi ile anket aşaması gerçekleştirilmiştir.

6.1.1. İncelenen Hanehalklarının Cinsiyete Göre Dağılımı

Araştırma alanında yer alan Karatay İlçesinde yapılan çalışma sonucunda elde edilen verilerden yola çıkılarak kişilerin cinsiyet ağırlığına bakıldığında %58,29'unun erkek, %41,71'inin kadın olduğu belirlenmiştir. 1-3000 TL gelire sahip hanelerin %59,74'ü erkek %40,26'sı kadın, 3001-5000 TL gelire sahip hanelerin %61,84'ü erkek %38,16'sı kadın, 5001 TL ve üzeri olan hanelerin %47,06'sı erkek %52,94'ü kadından oluşmaktadır.

Çizelge 6.1. İncelenen Hanehalklarının Cinsiyete Göre Dağılımı

Gelir Grupları	Erkek		Kadın		Toplam	
	Sayı	(%)	Sayı	(%)	Sayı	(%)
1-3000 TL	46	59,74	31	40,26	77	100,00
3001-5000 TL	47	61,84	29	38,16	76	100,00
5001-+ TL	16	47,06	18	52,94	34	100,00
Toplam	109	58,29	78	41,71	187	100,00

6.1.2. İncelenen Hanehalklarının Eğitim Durumuna Göre Dağılımı

İncelenen anket örneklerinde eğitimle ilgili sorusuna cevap verenlerin %1,14'ünün okuma yazmasının olmadığı, %16'sının ilkokul, %13,71'inin ortaokul, %33,14'ünün lise, %36'sının ise üniversite düzeyinde olduğu görülmektedir. 1-3000 TL gelire sahip hanelerin %38,36'sı lise, 3001-5000 TL gelire sahip hanelerin %38,03'ü üniversite, 5001 TL ve üzeri olan hanelerin ise %45,16'sı üniversite düzeyinde olduğu tespit edilmiştir.

Çizelge 6.2. İncelenen Hanehalklarının Eğitim Durumuna Göre Dağılımı

Gelir Grupları	Okuryazar olmayan		İlkokul		Ortaokul		Lise		Üniversite		Toplam	
	Sayı	(%)	Sayı	(%)	Sayı	(%)	Sayı	(%)	Sayı	(%)	Sayı	(%)
1-3000 TL	1	1,37	13	17,81	9	12,33	28	38,36	22	30,14	73	100,00
3001-5000 TL	1	1,41	11	15,49	11	15,49	21	29,58	27	38,03	71	100,00
5001-+ TL	0	0,00	4	12,90	4	12,90	9	29,03	14	45,16	31	100,00
Toplam	2	1,14	28	16,00	24	13,71	58	33,14	63	36,00	175	100,00

6.1.3. İncelenen Hanehalklarının Meslek Durumuna Göre Dağılımı

Hanehalklarının meslek durumuna bakıldığında %19,32'sinin çiftçi, %20,45'inin esnaf, %26,14'ünün memur, %31,82'sinin özel sektör, %2,27'sinin ise diğer öğrenci, işçi ya da işsiz olduğu sonucuna varılmıştır. 1-3000 TL gelire sahip hanelerin %35,48'i çiftçi, 3001-5000 TL gelire sahip hanelerin %36,11'i memur, 5001 TL ve üzeri olan hanelerin ise %42,86'sı özel sektörde çalıştığı belirlenmiştir.

Çizelge 6.3. İncelenen Hanehalklarının Meslek Durumuna Göre Dağılımı

Gelir Grupları	Çiftçi		Esnaf		Memur		Özel Sektör		Diğer		Toplam	
	Sayı	(%)	Sayı	(%)	Sayı	(%)	Sayı	(%)	Sayı	(%)	Sayı	(%)
1-3000 TL	11	35,48	7	22,58	3	9,68	9	29,03	1	3,23	31	100,00
3001-5000 TL	4	11,11	9	25,00	13	36,11	10	27,78	0	0,00	36	100,00
5001-+ TL	2	9,52	2	9,52	7	33,33	9	42,86	1	4,76	21	100,00
Toplam	17	19,32	18	20,45	23	26,14	28	31,82	2	2,27	88	100,00

6.1.4. İncelenen Hanehalklarının Sosyal Güvencesine Göre Dağılımı

Hanehalklarının sosyal güvenceleri incelendiğinde genel itibariyle %58,24'ünün SGK, %41,76'sının ise Bağkur güvencesi olduğu tespit edilmiştir. Hanelerin gelir durumuna bakıldığında ise genel olarak SGK güvencesine sahip olduğu belirlenmiştir.

Çizelge 6.4. İncelenen Hanehalklarının Sosyal Güvencesine Göre Dağılımı

Gelir Grupları	SGK		Bağkur		Toplam	
	Sayı	(%)	Sayı	(%)	Sayı	(%)
1-3000 TL	45	58,44	32	41,56	77	100,00
3001-5000 TL	44	59,46	30	40,54	74	100,00
5001-+ TL	17	54,84	14	45,16	31	100,00
Toplam	106	58,24	76	41,76	182	100,00

6.2. İncelenen Hanehalklarının Köyden-Kente Göç Etme Hakkında Görüşleri

Anket yapılan 70 haneden elde edilen bilgilere göre kente gelmeden önce ailelerin çoğunluğu köylerde yaşamakta ve geçimini çiftçilikten sağlamaktadır. Kente gelmelerindeki sebeplerin başında işsizlik, çocukların eğitimi ve geçim sıkıntısı gelmektedir.

6.2.1. İncelenen Hanehalklarının Göç Ettikleri Dönemler

Köylerden Karatay merkeze özellikle 2000 yılı ve öncesinden itibaren ciddi bir göç dalgasının başladığı, tablodaki verilerden açıkça görülmektedir. İncelenen hanelerin %62,86'sı

2000 ve önceki yıllarda köylerden göç edip Konya merkeze yerleşmişlerdir. Ailelerin % 37,14'ü ise 2001 ve sonrası merkeze gelmişlerdir.

Çizelge 6.5. İncelenen Hanehalklarının Göç Ettikleri Dönemler

Gelir Grupları	2000 ve öncesi		2001 ve sonrası		Toplam	
	Sayı	(%)	Sayı	(%)	Sayı	(%)
1-3000 TL	14	48,28	15	51,72	29	100
3001-5000 TL	21	70	9	30	30	100
5001-+ TL	9	81,82	2	18,18	11	100
Toplam	44	62,86	26	37,14	70	100

Konya'da yapılan bir çalışmada Orta Anadolu ve Göller Tarım Havzasında göçün büyük bir kısmının 1990 yılı öncesi (özellikle 1980 yılı öncesi) olduğu fakat göçün yine bu iki tarım havzasında halen devam ettiği görülmektedir (Oğuz ve ark., 2014).

6.2.2. İncelenen Hanehalklarındaki Bireylerin Geldiği Yerler

İncelenen hanehalklarının %45'lik büyük bir kısmı Konya ilinin köylerinden Karatay merkeze yerleşmişlerdir. %38,57'si ilçe merkezi ve %15,71'lik kısmı ise il dışı köylerden Konya merkeze yerleşmişlerdir.

Çizelge 6.6. İncelenen Hanehalklarındaki Bireylerin Geldiği Yerler

Gelir Grupları	Konya'nın köyünden		İlçe merkezi		İl dış		Toplam	
	Sayı	(%)	Sayı	(%)	Sayı	(%)	Sayı	(%)
1-3000 TL	13	44,83	10	34,48	6	20,69	29	100,00
3001-5000 TL	14	46,67	13	43,33	3	10,00	30	100,00
5001-+ TL	5	45,45	4	36,36	2	18,18	11	100,00
Toplam	32	45,71	27	38,57	11	15,71	70	100,00

6.2.3. İncelenen Hanehalklarının köylerinden Göç Etme Sebepleri

Araştırma kapsamında yer alan hanehalkları köylerden şehir merkezine yerleşirken birçok sebeplerden dolayı köylerinden ayrılmak zorunda kalmışlar. Bu çalışmada köyden şehre yerleşen ailelerin %41,43'ü şehirde iş bulmak, %34,29'u çocuklarının eğitimi, %5,71'i geçim sıkıntısı, %4,29'u ise evlilik sebebiyle köyden ayrıldığı tespit edilmiştir. Geriye kalan %12,86'lık kısım ise kentin çekiciliği yani şehirde rahat bir yaşam sürmek için merkeze yerleştiği belirlenmiştir.

Çizelge 6.7. İncelenen Hanehalklarının köylerinden Göç Etme Sebepleri

Gelir Grupları	İş		Eğitim		Sağlık		Evlilik		Kentin çekiciliği		Geçim sıkıntısı		Toplam	
	Sayı	(%)	Sayı	(%)	Sayı	(%)	Sayı	(%)	Sayı	(%)	Sayı	(%)	Sayı	(%)
1-3000 TL	9	31,03	11	37,93	1	3,45	1	3,45	4	13,79	3	10,34	29	100,00
3001-5000 TL	14	46,67	10	33,33	0	0,00	2	6,67	4	13,33	0	0,00	30	100,00
5001-+ TL	6	54,55	3	27,27	0	0,00	0	0,00	1	9,09	1	9,09	11	100,00
Toplam	29	41,43	24	34,29	1	1,43	3	4,29	9	12,86	4	5,71	70	100,00

Konya'da yapılan bir araştırmada göçün nedenleri olarak arazilerin yeterli olmaması, büyükşehir yardımları, coğrafi sıkıntı, eğitim, gelir sıkıntısı-iş imkanı, kan davası, köy içi anlaşmazlıklar, kuraklık-kıraç alan, memuriyet, sosyal güvence, sosyal imkan olarak belirlenmiştir. Göller Tarım Havzası, İç Ege tarım Havzası ve Orta Anadolu Tarım Havzası bölgelerinde de göçün en önemli nedenlerinin başında gelir sıkıntısı ve iş imkanı geldiği sonucuna varılmıştır. Ayrıca İç Ege Tarım Havzası'nda göçün nedenleri arasında arazilerin yeterli olmamasının yanı sıra sosyal imkanların azlığı gösterilirken, Orta Anadolu Tarım Havzası'nda eğitim imkanları ve arazilerin kıraç olması gösterilmiştir (Oğuz ve ark., 2014).

Bayburt'ta yapılan çalışmada ise göç veren kentlerin sadece ekonomik sorunları değil sosyo-kültürel imkanların yetersizliğini de gerekçe olarak sunanların oranı 2010 yılında % 6 iken, ekonomik sıkıntıların hafiflediği 2017 yılında bu oran % 56'ya çıkmıştır. Ekonomik imkânlar düzeldiğinde göç etmek isteği sorusuna 2010 yılında katılımcıların % 87'si hayır yanıtını verirken; 2017 yılında katılımcıların % 75'inin hayır yanıtını vermeleri ile birlikte düşünüldüğünde ekonomik ihtiyaçların karşılanması sonrası insanlar sosyal ihtiyaçlarını gidermeye yöneldiği sonucuna ulaşmak mümkündür (Yazıcı, 2017b).

6.2.4. İncelenen Hanehalklarının Merkeze Yerleşme Durumu

Hanehalklarından elde edinen bilgilere göre hane reislerinin %65,71'lik büyük bir oranı köylerinden ayrılıp şehir merkezine yerleşirken tüm aile bireyleri ile gelmişlerdir. Geriye kalan %34,29'luk kısım şehirde iş bulmak için köylerinden ayrılmışlardır.

Çizelge 6.8. İncelenen Hanehalklarının Merkeze Yerleşme Durumu

Gelir Grupları	Yalnız		Aile		Toplam	
	Sayı	(%)	Sayı	(%)	Sayı	(%)
1-3000 TL	12	41,38	17	58,62	29	100,00
3001-5000 TL	9	30,00	21	70,00	30	100,00
5001-+ TL	3	27,27	8	72,73	11	100,00
Toplam	24	34,29	46	65,71	70	100,00

İstanbul'da yapılan bir başka çalışmada ise 420 katılımcının (%61,7) 259'u ailesi ile birlikte göç etmişken, (%36) 151'i tek başına ve (%2,4) 10'u ise akrabası ile göç etmiştir (Büyükyılmaz, 2017).

6.2.5. İncelenen Hanehalklarının Şehre Gelmeden Önceki Geçim Kaynakları

Araştırmaya dâhil olan aileler şehre yerleşmeden önce köylerinde geçimlerini farklı yollardan sağlamaktadırlar. Anket sonuçlarına göre ailelerin %47,14'ü köyde geçimini çiftçilikten, %17,14'ü ise başkalarının tarlasında işçilik yaparak geçimini sağlamışlardır.

Çizelge 6.9. İncelenen Hanehalklarının Şehre Gelmeden Önceki Geçim Kaynakları

Gelir Grupları	Çiftçi		Memur		İşçi		Ticaret		Emekli		Diğer		Toplam	
	Sayı	(%)	Sayı	(%)	Sayı	(%)	Sayı	(%)	Sayı	(%)	Sayı	(%)	Sayı	(%)
1-3000 TL	16	55,17	2	6,90	5	17,24	0	0,00	1	3,45	5	17,24	29	100,00
3001-5000 TL	13	43,33	4	13,33	6	20,00	2	6,67	0	0,00	5	16,67	30	100,00
5001-+ TL	4	36,36	1	9,09	1	9,09	2	18,18	1	9,09	2	18,18	11	100,00
Toplam	33	47,14	7	10,00	12	17,14	4	5,71	2	2,86	12	17,14	70	100,00

6.2.6. İncelenen Hanehalklarının Göç Ettikleri Yere Göre Genel Yapısı

Anket yapılan aile reislerinin şehirdeki komşularının akrabalarından oluştuğu ve onlar vasıtasıyla şehre yerleştiklerini söylemişlerdir. Tablodan anlaşılacağı üzere genellikle hane reislerinin şehirdeki komşuları, civar köylerden oluşmaktadır. 1-3000 TL gelire sahip hanelerin komşuları %86,21'i civar ilçe ve köylerden göç edenler, 3001-5000 TL gelire sahip hanelerin komşuları %73,33'ü civar ilçe ve köylerden göç edenler, 5001 TL ve üzeri geliri olan hanelerin komşuları %54,55'i Konya dışından göç edenlerden oluşmaktadır.

Çizelge 6.10. İncelenen Hanehalklarının Göç Ettikleri Yere Göre Genel Yapısı

Gelir Grupları	Civar ilçe ve köylerden		Konya dışından gelenler		Toplam	
	Sayı	(%)	Sayı	(%)	Sayı	(%)
1-3000 TL	25	86,21	4	13,79	29	100,00
3001-5000 TL	22	73,33	8	26,67	30	100,00
5001-+ TL	5	45,45	6	54,55	11	100,00
Toplam	52	74,29	18	25,71	70	100,00

6.2.7. İncelenen Hanehalklarının Konut Mülkiyeti

Hanehalklarının şehirde kendilerine ait bir evlerinin olması onları köylerden uzaklaştırıp şehre daha fazla bağlamaktadır. Bu araştırmada elde edilen bulgulara göre ailelerin %65,71'inin oturdukları evin mülkiyeti kendilerine aittir. %27,14'ü ise evlerinde kiracı olarak yaşamaktadır. 1-3000 TL gelire sahip hanelerin %55,17'si ev sahibi iken bu oran 5001 TL ve üzeri olan hanelerde ise %72,73'e kadar yükselmektedir.

Çizelge 6.11. İncelenen Hanehalklarının Konut Mülkiyeti

Gelir Grupları	Ev sahibi		Kiracı		Lojman		Diğer		Toplam	
	Sayı	(%)	Sayı	(%)	Sayı	(%)	Sayı	(%)	Sayı	(%)
1-3000 TL	16	55,17	10	34,48	0	0,00	3	10,34	29	100,00
3001-5000 TL	22	73,33	7	23,33	1	3,33	0	0,00	30	100,00
5001-+ TL	8	72,73	2	18,18	1	9,09	0	0,00	11	100,00
Toplam	46	65,71	19	27,14	2	2,86	3	4,29	70	100,00

İstanbul'da yapılan çalışmada ise 420 katılımcının (%33,1) 139'u kiracı ve (%43,8) 184'ü ev sahibi, (%22,1) 93'ü aile bireylerinden birisine ait bir evde ve (%1) 4'ü ise lojmanda oturmaktadır (Büyükyılmaz, 2017).

6.2.8. İncelenen Hanehalklarının Yaşadıkları Yerden Memnuniyeti

Anket yapılan ailelerin %81,43'ü yaşadıkları yerden memnun olduklarını söylerken, %18,57'si bu soruya hayır cevabı vermiştir. Geliri yüksek olan haneler, geliri düşük olan hanelere nispeten yaşadıkları yerden memnun değildirler.

Çizelge 6.12. İncelenen Hanehalklarının Yaşadıkları Yerden Memnuniyeti

Gelir Grupları	Evet		Hayır		Toplam	
	Sayı	(%)	Sayı	(%)	Sayı	(%)
1-3000 TL	25	86,21	4	13,79	29	100,00
3001-5000 TL	24	80,00	6	20,00	30	100,00
5001-+ TL	8	72,73	3	27,27	11	100,00
Toplam	57	81,43	13	18,57	70	100,00

6.2.9. İncelenen Hanehalklarının İlçede Yaşadıkları Problemler

Araştırma sonuçlarına göre bölgede yaşayan ailelerin genel olarak şehrin pahalı olması (3,41), iş olanağının olmaması (3,34) ve çevre kirliği gibi problemlerle karşılaştıkları gözlenmiştir.

Çizelge 6.13. İncelenen Hanehalklarının İlçede Yaşadıkları Problemler

Faktörler	Gelir Grupları			Ortalama
	1-3000 TL	3001-5000 TL	5001-+ TL	
Merkeze Uzaklık / Ulaşım Güçlüğü	2,31	1,93	2,73	2,21
Alt yapı eksikliği (yol, su, kanalizasyon)	2,31	1,93	2,64	2,20
Sosyo- kültürel faaliyetlerin yetersizliği	2,76	2,53	2,73	2,66
Kamu hizmetlerine uzaklık	2,34	2,67	2,36	2,49
Çevre kirliliği	2,66	3,07	4,00	3,04
Şehre uyum sağlayamamak	2,76	2,70	2,55	2,70
Şehrin pahalı olması	3,24	3,50	3,64	3,41
İş olanağının olmaması	3,24	3,53	3,09	3,34

Not: Ölçekte 5:Kesinlikle katılıyorum 4:Katılıyorum 3:Fikrim yok 2:Katılmıyorum 1:Kesinlikle katılmıyorum

6.2.10. İncelenen Hanehalklarının Memleketlerine Gitme Durumu

Katılımcıların %91,43'ünün memleketleriyle ilişkisi devam etmektedir. Bu da bize insanların köylerinden tamamen bağlarını koparmadıklarını göstermektedir.

Çizelge 6.14. İncelenen Hanehalklarının Memleketlerine Gitme Durumu

Gelir Grupları	Evet		Hayır		Toplam	
	Sayı	(%)	Sayı	(%)	Sayı	(%)
1-3000 TL	27	93,10	2	6,90	29	100,00
3001-5000 TL	26	86,67	4	13,33	30	100,00
5001-+ TL	11	100,00	0	0,00	11	100,00
Toplam	64	91,43	6	8,57	70	100,00

6.2.11. İncelenen Hanehalklarının Köylerine Gitme Nedenleri

Katılımcıların köylerine gitme sebepleri tatil, ziyaret ve iş (tarımla uğraşmak) amaçlı olabilmektedir. Çalışmada kişilerin köylerine gitmek için başlıca sebebi %51,56 ziyaret %32,81 iş ve %15,63 tatil gelmektedir.

Çizelge 6.15. İncelenen Hanehalklarının Köylerine Gitme Nedenleri

Gelir Grupları	Tatil		Ziyaret		İş		Toplam	
	Sayı	(%)	Sayı	(%)	Sayı	(%)	Sayı	(%)
1-3000 TL	2	7,41	14	51,85	11	40,74	27	100,00
3001-5000 TL	5	19,23	16	61,54	5	19,23	26	100,00
5001-+ TL	3	27,27	3	27,27	5	45,45	11	100,00
Toplam	10	15,63	33	51,56	21	32,81	64	100,00

6.2.12. İncelenen Hanehalklarının Köylerine Gidiş Sıklığı

Katılımcıların %31,25'i ayda en az bir kere olmak üzere köylerine gitmektedirler. Bu gruptaki insanlar yazın köyde tarla, bağ-bahçe işleri yapmakta ve kışın ise şehir merkezinde yaşamaktadır. %23,44'lük kısımlar ise en az yılda bir köylerini ziyaret etmektedir.

Çizelge 6.16. İncelenen Hanehalklarının Köylerine Gidiş Sıklığı

Gelir Grupları	Ayda bir		Altı ayda bir		Her yıl		Hiç gitmem		Diğer		Toplam	
	Sayı	(%)	Sayı	(%)	Sayı	(%)	Sayı	(%)	Sayı	(%)	Sayı	(%)
1-3000 TL	11	40,74	4	14,81	3	11,11	2	7,41	7	25,93	27	100,00
3001-5000 TL	4	15,38	5	19,23	10	38,46	3	11,54	4	15,38	26	100,00
5001-+ TL	5	45,45	2	18,18	2	18,18	0	0,00	2	18,18	11	100,00
Toplam	20	31,25	11	17,19	15	23,44	5	7,81	13	20,31	64	100,00

6.2.13. İncelenen Hanehalklarının Köylerindeki Mülk Durumu

Katılımcıların %62,86'sının köylerinde tarım dışında gelir getiren (kirada ev, dükkân vs.) herhangi bir mülkleri bulunamamaktadır. Katılımcıların %37,14'ünün ise köylerinde 500-10000 TL'lik gelir getiren bir mülkü bulunmaktadır.

Çizelge 6.17. İncelenen Hanehalklarının Köylerindeki Mülk Durumu

Gelir Grupları	Evet		Hayır		Toplam	
	Sayı	(%)	Sayı	(%)	Sayı	(%)
1-3000 TL	8	27,59	21	72,41	29	100,00
3001-5000 TL	14	46,67	16	53,33	30	100,00
5001-+ TL	4	36,36	7	63,64	11	100,00
Toplam	26	37,14	44	62,86	70	100,00

6.2.14. İncelenen Hanehalklarının Köy Hayatını Sevme Durumu

Katılımcıların %74,29'ünün köy hayatını ve orda yaşamayı sevdikleri ve köylerde geçim sıkıntısı nedeni şehre göç ettikleri belirlenmiştir.

Çizelge 6.18. İncelenen Hanehalklarının Köy Hayatını Sevme Durumu

Gelir Grupları	Evet		Hayır		Toplam	
	Sayı	(%)	Sayı	(%)	Sayı	(%)
1-3000 TL	25	86,21	4	13,79	29	100,00
3001-5000 TL	22	73,33	8	26,67	30	100,00
5001-+ TL	5	45,45	6	54,55	11	100,00
Toplam	52	74,29	18	25,71	70	100,00

6.2.15. İncelenen Hanehalklarının Köyü Sevme Nedenleri

Araştırmaya katılan bireyler köy havasının temiz olması (4,39), Doğayla iç içe olması (4,27), gıdalarının doğal ve sağlıklı olması (4,16), köy hayatının ucuz olması (3,88) gibi sebeplerden dolayı köy hayatını şehirden daha çok sevdiklerini dile getirmişlerdir.

Çizelge 6.19. İncelenen Hanehalklarının Köyü Sevme Nedenleri

Faktörler	Gelir Grupları			Ortalama
	1-3000 TL	3001-5000 TL	5001-+ TL	
Havasının temiz ve sağlıklı olması	4,27	4,38	4,75	4,39
Gıdaların doğal ve daha sağlıklı olması	4,19	4,24	3,88	4,16
Komşuluk ilişkilerinin daha sağlam ve güvenilir olması	3,69	3,83	4,50	3,88
Örf ve adetlerin köylerde daha canlı olması	4,04	3,93	4,00	3,99
Köy hayatının ucuz olması	3,85	3,69	4,50	3,88
Ailelerin kalabalık ve daha eğlenceli olması	3,88	3,69	3,50	3,74
Şehrin baskı ve gürültüsünün köylerde olmaması	4,42	4,10	3,75	4,18
Doğayla iç içe olması	4,27	4,28	4,25	4,27
Köylerde toprakla (bağ-bahçeyle) uğraşmak	4,54	3,38	4,13	3,98
Aile ilişkilerinin daha güçlü olması	3,96	4,00	3,63	3,93

Not: Ölçekte 5:Kesinlikle katılıyorum 4:Katılıyorum 3:Fikrim yok 2:Katılmıyorum 1:Kesinlikle katılmıyorum

6.3. İncelenen Hanehalklarının Köyden-Kente Göç Etme Sebepleri

Kırdan kente göçün nedenleri itici ve çekici güçler yaklaşımı çerçevesinde değerlendirilebilir (Sağlam, 2006). İtici nedenler olarak; tarıma yeni teknolojilerin girişi, toprak yetersizliği, toprakların miras yoluyla parçalanması, entansif tarıma geçiş, tarımın verimliliğinin dengesiz dağılımı, nüfusun artışı, coğrafi ve doğal koşulların yetersizliği, kırsalda altyapı yetersizliği, terör, kan davaları, geniş aile yapısı sıralanabilir. Kentlerin çekici nedenleri olarak, istihdam imkânlarının çeşitliliği, sanayi yatırımlarının kentlerde olması, bankacılık ve girişim gücünden kentlerin güçlü olması, kamusal hizmetlere yakınlık (eğitim, sağlık, sosyal hizmetler vb.), kentteki imkanların ve gelişimin daha fazla olması, kent ortamına imrenme ve kentli olma duygu, kent yaşamının hareketliliği, geleneksellikten uzak oluşu ve sosyal yaşam imkânları gösterilebilir.

6.3.1. İncelenen Hanehalklarının Göç Etme Sebepleri (Köyden Dışarıya İten Faktörler)

Araştırma sonuçlarına göre bölgede yaşayan ailelerin geçim sıkıntısı (3,49), eşi ve çocuklarının şehre gitmek istemesi (3,47), köydeki hayat standartlarının düşük olması (3,64), çiftçilik dışında başka geliri olmaması (3,27) gibi sebeplerden dolayı köyden kente göç ettikleri belirlenmiştir.

Çizelge 6.20. İncelenen Hanehalklarının Göç Etme Sebepleri (Köyden Dışarıya İten Faktörler)

Köyden Dışarıya İten Faktörler		Gelir Grupları			Ortalama
		1-3000 TL	3001-5000 TL	5001-+ TL	
Ekonomik Faktörler	Geçim sıkıntısı	3,48	3,53	3,36	3,49
	Arazi veya hayvan yetersizliği	3,00	2,83	3,27	2,97
	Yeterli alet-ekipman olmaması	2,66	2,50	3,00	2,64
	Arazilerin verimsizliği (kıraç, eğimli, taşlı vb. araziler)	2,90	3,17	2,82	3,00
	Köy işlerini yapacak yeterli nüfusa sahip olmama	2,69	2,47	3,27	2,69
	Ürünlerin para etmemesi, satılamaması	3,24	2,93	3,18	3,10
	Yeni arazi almak, mevcut araziyi işlemek için; gübre, ilaç vb. almak; hayvan almak ve beslemek; işçi çalıştırmak için yeterli para (sermaye) olmaması	3,28	2,90	3,09	3,09
	Borçlarını ödeyememe	2,83	2,45	2,55	2,62
	İçki, kumar vb. kötü alışkanlıklar	1,90	1,93	2,18	1,96
	Hastalık ve sakatlık sebebiyle çalışamama	1,93	2,07	1,36	1,90
	Yaşlılık sebebiyle çalışamama	2,03	2,03	2,09	2,04
	Hırsızlık, yangın, sel vb. sebeplerle kayba uğrama	1,97	2,03	1,55	1,93
	Çiftçilik dışında başka geliri olmaması	3,52	3,20	2,82	3,27
	Şimdilik idare etse bile mevcut arazinin gelecekte ailesinin ihtiyaçlarını karşılamayacağı endişesi	3,21	3,10	3,45	3,20
Sosyal Faktörler	Köydeki nüfusun ve komşuların azalması, sosyal hayatın zayıflaması	2,83	2,77	2,91	2,81
	Eşlerden birinin ölmesi, diğerinin köyde yalnız kalması	1,97	2,03	1,27	1,89
	Eşi ve çocuklarının şehre gitmek istemesi	3,21	3,57	3,91	3,47
	Yaşlandılar, köyde çalışacak, kendilerine bakacak güçleri kalmadı	2,28	2,10	1,91	2,14
	Sağlık sorunları, tedavi ve bakim ihtiyacı (hastalık, sakatlık)	2,93	2,47	2,90	2,73
	Akrabalarıyla ya da köydeki diğer insanlarla yaşadığı problemler (kan davası, kavga, dargınlık, adli olaylar, ailevi problemler vs.)	2,28	2,07	2,09	2,16
	Arazi ve miras paylaşımı yüzünden kardeşleri ve akrabalarıyla yaşadığı problemler	2,31	2,93	1,64	2,47
	Köydeki hayat standartlarının düşük olması	3,69	3,60	3,64	3,64

Not: Ölçekte 5:Kesinlikle katılıyorum 4:Katılıyorum 3:Fikrim yok 2:Katılmıyorum 1:Kesinlikle katılmıyorum

6.3.2. İncelenen Hanehalklarının Göç Etme Sebepleri (Şehre Çeken Faktörler)

Anket sonuçlarına göre hanehalklarının köyden kente göç etme sebepleri arasında, çocuklarını meslek ve iş sahibi yapma isteği (4,23), Çocuklarını okutma isteği (4,19), daha fazla gelir elde etme arzusu (3,89), şehir hayatının imkânlarından yaralanma isteği (3,89), çiftçilik dışında başka iş yapma arzusu (3,83) en önemli sebepler olarak belirlenmiştir.

Çizelge 6.21. İncelenen Hanehalklarının Göç Etme Sebepleri (Şehre Çeken Faktörler)

Şehre Çeken Faktörler	Gelir Grupları			Ortalama
	1-3000 TL	3001-5000 TL	5001-+ TL	
Daha fazla gelir elde etme arzusu	3,97	3,80	3,91	3,89
Şehirden ev, arsa, işyeri satın alması	3,03	3,47	3,27	3,26
Çiftçilik dışında başka iş yapma arzusu, daha rahat şartlarda çalışma isteği	3,93	3,87	3,45	3,83
Hane reisi ya da çocuklar çiftçilik dışında şehirde de çalışıp köyden şehre geliş gidiş yapıyorlardı, tamamen şehre taşındılar	3,34	3,60	2,73	3,36
Şehir hayatının imkânlarından yaralanma isteği, şehir hayatına özlem	3,83	3,83	4,18	3,89
Akrabaları, çocukları köyden göç etti. Onlara duyulan özlem, onların şehre çağırması, torunlarına bakma vs.	2,86	3,33	2,64	3,03
Çocuklarını okutmak istemesi, köyde eğitim imkânlarının kısıtlı olması	4,11	4,40	3,82	4,19
Çocuklarını meslek ve iş sahibi yapma isteği	4,28	4,10	4,45	4,23
Kendisine ve/veya çocuklarına şehirde iş bulma, iş teklifi alma	3,97	3,43	3,36	3,64
Kendisine ve/veya çocuklarına şehirde iş bulma ümidi, beklentisi	4,14	3,70	4,00	3,93
Kendisine ve/veya çocuklarına şehirde işyeri açma, işyerine ortak olma	3,66	3,53	3,55	3,59

Not: Ölçekte 5:Kesinlikle katılıyorum 4:Katılıyorum 3:Fikrim yok 2:Katılmıyorum 1:Kesinlikle katılmıyorum

6.4. Araştırma Alanında Kırsal Göçün Nedenlerinin Belirlenmesi

Araştırma alanında kırsal göçün nedenleri olarak iş, eğitim, sağlık, evlilik, kentin çekiciliği, geçim sıkıntısı gibi faktörler belirlenmiş olup bu faktörlerle yaş eğitim, gelir gibi faktörler arasındaki ilişkiler Ki-Kare analizi ile ölçülmüştür. Kırdan kente göç eden hanehalklarının göç etme sebebi ile eğitim, gelir, yaş durumu arasında ilişki olup olmadığı Ki-Kare testi kullanılarak tespit edilmiştir.

Çizelge 6.22. Kırdan Kente Göçün Sebepleri ile Eğitim Arasındaki İlişki

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	13,490[a]	15	,565
Likelihood Ratio	16,049	15	,379
Linear-by-Linear Association	1,986	1	,159
N of Valid Cases	70		

Kırdan kente göç eden hanehalklarının göç etme sebebi ile eğitim arasında anlamlı bir ilişki yoktur (P > 0,05).

Çizelge 6.23. Kırdan Kente Göçün Sebepleri ile Yaş Arasındaki İlişki

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	196,491[a]	155	,014
Likelihood Ratio	111,341	155	,997
Linear-by-Linear Association	2,315	1	,128
N of Valid Cases	70		

Kırdan kente göç eden hanehalklarının göç etme sebebi ile yaş arasında anlamlı bir ilişki vardır (P < 0,05). Kırdan kente göç eden hanehalklarının büyük bir kısmı genç nüfustan oluşmaktadır. Genç nüfus geçim sıkıntısı ve iş amaçlı şehir merkezine gelmektedir.

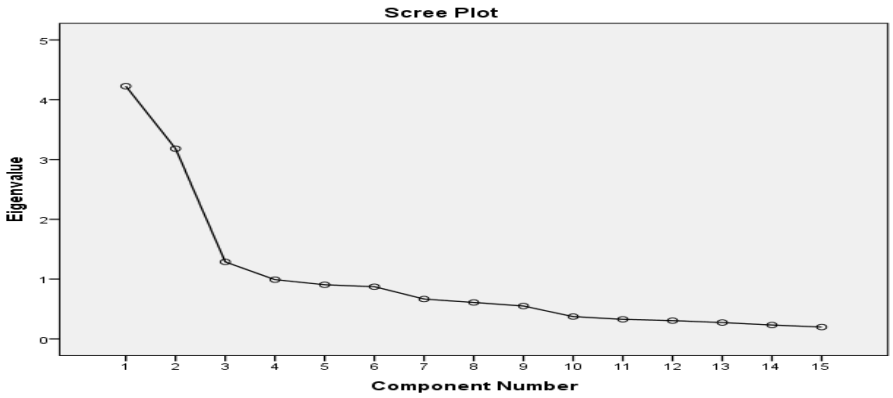
6.5. Kırsal Göçü Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi ve Analizi

6.5.1. Kırsal Göçü Etkileyen faktörlerin belirlenmesi

Araştırma alanında kırsal göçün belirlenmesinde faktör (Kaiser-Meyer- Olkin) (KMO) analizi yapılmıştır. KMO analize test değeri 0,7 olarak bulunmuş olup ve veriler analiz için uygundur. Çalışmada köyden kente göç eden hane halklarını göçe iten nedenler ve mevcut sorunları göç üzerine tutum ve davranışları Likert ölçeği ile ortaya konulmuş olup faktör analizi yapılmıştır.

Çizelge 6.24. Kırsal Göçü Etkileyen Nedenlere Yönelik Faktör Analizi

Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings			Rotation Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	4,227	28,178	28,178	4,227	28,178	28,178	3,180	21,202	21,202
2	3,182	21,213	49,392	3,182	21,213	49,392	3,133	20,887	42,089
3	1,288	8,584	57,976	1,288	8,584	57,976	2,383	15,886	57,976
4	,991	6,605	64,581						
5	,905	6,036	70,617						
6	,873	5,820	76,437						
7	,666	4,443	80,880						
8	,609	4,059	84,940						
9	,550	3,664	88,604						
10	,373	2,488	91,092						
11	,327	2,182	93,274						
12	,305	2,035	95,310						
13	,274	1,823	97,133						
14	,232	1,546	98,679						
15	,198	1,321	100,000						

Belirlenen 3 faktörün yükleri 0,862 ile 0,305 arasında değişmektedir (Çizelge 6.25.) bunlardan birincisi; rahat şartlarda çalışma isteği, köydeki hayat standartlarının düşük olması, fazla gelir isteği, çocuklarının eğitimi, çocuklarının eğitimi, şehir hayatına özlem, sosyal nedenler başlığı altında toplamıştır. İkinci faktör; geçim sıkıntısı, arazi yetersizliği, borçları ödeyememe, sermaye finans yetersizliği, arazilerin verimsizliği, ürünlerin satılamaması ekonomik nedenler olarak adlandırılmıştır. Üçüncü faktör; yaşlılık, doğal afetler, hastalık ve sakatlık, sağlık sorunlar sağlık nedenler olarak adlandırılmıştır.

Çizelge 6.25. Kırsal Göçü Etkileyen Nedenlere İlişkin Faktör Yükleri ve Adlandırma

Rotated Component Matrix[a]			
	Component		
	Sosyal Nedenler	Ekonomik Nedenler	Sağlık Nedenler
Rahat şartlarda çalışma isteği	,862		
Köydeki hayat standartlarının düşük olması	,801		
Fazla gelir isteği	,773		
Çocuklarının eğitimi	,695		
Şehir hayatına özlem	,567	,305	
Geçim sıkıntısı		,845	
Arazi yetersizliği		,786	
Borçları ödeyememe		,704	,311
Sermaye Finans yetersizliği		,591	
Arazilerin verimsizliği	,378	,589	
Ürünlerin satılamaması	,330	,401	
Yaşlılık			,800
Doğal Afetler			,764
Hastalık ve sakatlık			,678
Sağlık sorunlar		,482	,567

6.5.2. Kırsal Göçü Etkileyen Faktörlerin Analizi

Araştırma alanında kırsal göçü etkileyen faktörleri analiz etmek için ikili (binary) lojistik regresyon analizi yapılmıştır. Modelde bağımlı değişken olarak kentleşmiş olanlar ve sonradan göç edenler, bağımsız değişken olarak ise arazi yetersizliği, miras sorunları, sağlık sorunlar, yaş ve gelir alınmıştır. Sonuç olarak 5 değişken anlamlı bulunmuştur. Tablo 6.26.' ye göre arazi yetersizliği, miras sorunları, sağlık sorunlar, yaş ve gelir (p<0,20) %20 önem düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Çizelge 6.26. Kırsal Göçün Etkisi

Model		B	S.E.	Wald	Df	Sig.	Exp(B)
Step 1[a]	Arazi yetersizliği	-,414	,224	3,433	1	,064	,661
	Miras Sorunları	-,306	,242	1,600	1	,206	,736
	Sağlık sorunlar	,368	,239	2,370	1	,124	1,444
	Yaş	-,058	,029	4,117	1	,042	,943
	Gelir	,000	,000	2,139	1	,144	1,000
	Constant	4,065	1,676	5,881	1	,015	58,238

Gelir değişkeni (p<0,20) %20 önem seviyesinde istatistiki olarak anlamlı olup yüksek gelire sahip olan hanehalkları kentleşmiş olan hanehalklarıdır. Yani 2000 yılı ve öncesi göç eden hanehalkları köyde az gelir elde ettiği ve geçim sıkıntısından dolayı şehir merkezlerine göç etmiş ve kendi iş yerlerini kurmuşlardır.

Arazi yetersizliği değişkeni (p<0,20) %20 önem seviyesinde istatistiki olarak anlamlı olup, hanehalklarının kırdan kente göç etmesine sebep olmuştur. 2000 yılı ve öncesi göç eden hanehalklarının köydeki arazilerinin yetersiz olması hanehalklarının %51 oranında kentlere göç etmesine neden olmuştur.

Hanehalklarının kırdan kente göç etmesine sebep olan diğer bir etken ise miras sorunlarıdır. Miras paylaşımının neden olduğu problemler hanehalklarının köy hayatını terk etmesi ve şehir merkezine göç etmesine sebep olmuştur. Miras sorunları değişkeni (p<0,20) %20 önem seviyesinde istatistiki olarak anlamlıdır.

Sağlık sorunları değişkeni (p<0,20) %20 önem seviyesinde istatistiki olarak anlamlı olup, hanehalklarının kırdan kente göç etmesine sebep olmuştur. Köylerde sağlık merkezlerin şehre nispeten düşük olması ve tedavi için güncel ve gelişmiş teknolojilerin şehir merkezlerinde olması son yıllarda yani 2000 yılı ve sonrası büyük bir oranda kırsal göçe sebep olmuştur.

6.6. Kırsal Göçün Hanehalklarının Gelirlerine Olan Etkisi

6.6.1. İncelenen Hanehalklarının Köylerindeki Arazi Varlığı

Anket yapılan hanehalklarının %75,71'inin köyünde arazisi bulunmaktadır. Bu da hanehalklarının köy hayatından tamamen bağı koparmadıkları ve bu arazileri işletmek amacıyla köy ve şehir hayatlarına devam etmektedirler.

Çizelge 6.27. İncelenen Hanehalklarının Köylerindeki Arazi Varlığı

Gelir Grupları	Evet		Hayır		Toplam	
	Sayı	(%)	Sayı	(%)	Sayı	(%)
1-3000 TL	24	82,76	5	17,24	29	100,00
3001-5000 TL	20	66,67	10	33,33	30	100,00
5001-+ TL	9	81,82	2	18,18	11	100,00
Toplam	53	75,71	17	24,29	70	100,00

Konya'da yapılan bir çalışmada göç eden hanelerin ortalama %34,99'unun hala göç ettikleri yerleşim yerlerinde tarımsal arazilerinin oldukları belirlenmiştir. Bu oran tarımsal havzalara ve yerleşim yerinin coğrafi yapısına göre istatistiki olarak önemli değişim göstermekte iken üretim bölgelerine göre değerlendirildiğinde kuru tarım bölgelerinde göç eden hanelerin sulu tarım bölgelerine göre arazi varlığı oranları daha düşüktür (%33,69 ve %40,95) (Oğuz ve ark., 2014).

6.6.2. İncelenen Hanehalklarının Arazilerini İşletme Durumu

Köyünde arazisi bulunan hanehalklarının %33,96'sı arazilerini köylerine giderek kendileri işletmekte iken, %35,85'i ise akrabaları tarafından işletilmektedir.

Çizelge 6.28. İncelenen Hanehalklarının Arazilerini İşletme Durumu

Gelir Grupları	Kendim		Akrabalarım		Kirada		Boş		Toplam	
	Sayı	(%)	Sayı	(%)	Sayı	(%)	Sayı	(%)	Sayı	(%)
1-3000 TL	10	41,67	8	33,33	3	12,50	3	12,50	24	100,00
3001-5000 TL	5	25,00	8	40,00	5	25,00	2	10,00	20	100,00
5001-+ TL	3	33,33	3	33,33	1	11,11	2	22,22	9	100,00
Toplam	18	33,96	19	35,85	9	16,98	7	13,21	53	100,00

Konya'da yapılan araştırmada özellikle Orta Anadolu Tarım Havzası'nda diğer havzalara göre arazinin göç eden hane tarafından kendi işleme oranının diğer tarım havzalarına göre yüksek olduğu (%64,81) ve bunun da istatistiki olarak önemli çıktığı belirtilmiştir. Aynı durum üretim bölgeleri ve yerleşim yerinin coğrafi yapısına göre incelendiğinde kuru tarımla

uğraşılan alanlarda ve ovalık alanlarda diğer alanlara göre arazinin kendi işleme oranı daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Oğuz ve ark., 2014).

6.6.3. İncelenen Hanehalklarının Arazilerinden Elde Ettikleri Yıllık Gelir

Köyünde arazisi bulunan hanehalklarının halen %48,98'ı yıllık 5000-10000 TL ve %32,65'i ise yıllık 1000-5000 TL gelir elde etmektedir.

Çizelge 6.29. İncelenen Hanehalklarının Arazilerinden Elde Ettikleri Yıllık Gelir

Gelir Grupları	1000-5000 TL		5001-10000 TL		10001-50000 TL		50000 TL ve Üzeri		Toplam	
	Sayı	(%)	Sayı	(%)	Sayı	(%)	Sayı	(%)	Sayı	(%)
1-3000 TL	10	43,48	11	47,83	2	8,70	0	0,00	23	100,00
3001-5000 TL	4	21,05	9	47,37	4	21,05	2	10,53	19	100,00
5001-+ TL	2	28,57	4	57,14	0	0,00	1	14,29	7	100,00
Toplam	16	32,65	24	48,98	6	12,24	3	6,12	49	100,00

7. SONUÇ ve ÖNERİLER

1950'li yıllardan itibaren nüfusun artması kırsal alanda tarımsal işgücü fazlalığının ortaya çıkmasına ve işgücünün tarım dışı sektörlere yönelmesine, kentlerde ise yeni iş kollarının meydana gelmesine neden olmuştur. Ayrıca kırsal alanda tarımın makineleşmesi, ülke genelinde karayolları ve ulaşım ağının gelişmesi, kitle iletişim araçlarının yaygınlaşması, şehirlerin rant imkanlarına sahip olması, kırın itici, kentlerin çekici özellikleri gibi birçok neden insanların doğup büyüdükleri yerleri terk etmelerine sebep olmuştur. Göç, sosyo ekonomik bir olaydır ve göç eden bireylerin yaşamını etkilediği gibi, bireylerin ayrıldıkları ve içine girdikleri topluluklarda da sosyal, kültürel ve ekonomik bir takım değişikliklere neden olmaktadır (Bahar ve Bingöl, 2010).

Konya ili farklı etki seviyelerinde birçok göç tipini yaşamaktadır. Özellikle en yüksek seviyede eğitim ve yerleşmek amacıyla yaşanan göç hareketlerine dönemsel olarak mevsimlik göçler ve yabancı uyruklu göçler de eklenmektedir. Bölge dışından gerçekleştirilen göçler ile birlikte bölge kırsalında kent merkezlerine yaşanan göçlerde önemli bir sorun alanı oluşturmaktadır. Yaşanılan toplumsal hareketlilik göç veren ve göç edilen yerlerde kültürel, ekonomik ve sosyal bakımdan birçok derin etki bırakmakta olup oldukça karışık ve iç içe geçmiş faktörlerden oluşmaktadır.

Araştırmaya katılan hanehalklarından elde edilen bilgilere göre kente gelmeden önce ailelerin hepsi köylerde yaşamakta ve şehir merkezine birçok sebeplerden dolayı göç ettikleri

belirlenmektedir. Köyden kente göç eden hanehalklarının %41,43'ü şehirde iş bulmak, %34,29'u çocuklarının eğitimi, %5,71'i geçim sıkıntısı, %4,29'u ise evlilik sebebiyle köyden ayrıldığı tespit edilmiştir. Geriye kalan %12,86'lık kısım ise kentin çekiciliği yani şehirde rahat bir yaşam sürmek için merkeze yerleştiği belirlenmiştir. Köylerden Karatay merkeze özellikle 2000 yılı ve öncesinden itibaren ciddi bir göç dalgasının başladığı, tablodaki verilerden açıkça görülmektedir. İncelenen hanelerin %62,86'sı 2000 ve önceki yıllarda köylerden göç edip Konya merkeze yerleşmişlerdir. Ailelerin % 15,71'i ise 20011-2019 yılları arasında merkeze gelmişlerdir.

Hanehalklarından elde edinen bilgilere göre hane reislerinin %65,71'lik büyük bir oranı köylerinden ayrılıp şehir merkezine yerleşirken tüm aile bireyleri ile gelmişlerdir. Geriye kalan %34,29'luk kısım şehirde iş bulmak için köylerinden ayrılmışlardır. Anket yapılan aile reislerinin şehirdeki komşularının akrabalarından oluştuğu ve onlar vasıtasıyla şehre yerleştiklerini söylemişlerdir. Genellikle hane reislerinin şehirdeki komşuları, civar ilçe ve köylerden oluşmaktadır.

Araştırmaya dâhil olan aileler şehre yerleşmeden önce köylerinde geçimlerini farklı yollardan sağlamaktadırlar. Anket sonuçlarına göre ailelerin %47,14'ü köyde geçimini çiftçilikten, %17,14'ü ise başkalarının tarlasında işçilik yaparak geçimini sağlamışlardır. Hanehalklarının şehirde kendilerine ait bir evlerinin olması onları köylerden uzaklaştırıp şehre daha fazla bağlamaktadır. Bu araştırmada elde edilen bulgulara göre ailelerin %65,71'inin oturdukları evin mülkiyeti kendilerine aittir. %27,14'ü ise evlerinde kiracı olarak yaşamaktadır.

Genel olarak ailelerin kırdan kente göç etme sebebi itici ve çekici faktörlerden oluşmaktadır. İtici faktörler arasında, köydeki hayat standartlarının düşük olması, geçim sıkıntısı, eşi ve çocuklarının şehre gitmek istemesi, çiftçilik dışında başka geliri olmaması, arazi veya hayvan yetersizliği, yeterli alet-ekipman olmaması, arazilerin verimsizliği gibi sebepler belirlenmiştir. Çekici faktörler olarak ise, şehir hayatının imkânlarından yaralanma isteği, daha fazla gelir elde etme arzusu, şehirden ev, arsa, işyeri satın alması, çiftçilik dışında başka iş yapma arzusu, çocuklarını okutmak istemesi, çocuklarını meslek ve iş sahibi yapma isteği gibi sebepler belirlenmiştir.

Araştırma alanında kırsal göçün nedenleri olarak iş, eğitim, sağlık, evlilik, kentin çekiciliği, geçim sıkıntısı gibi faktörler belirlenmiş olup bu faktörlerle yaş eğitim, gelir gibi faktörler arasındaki ilişkiler Ki-Kare analizi ile ölçülmüştür. Kırdan kente göç eden hanehalklarının göç etme sebebi ile eğitim, gelir, yaş durumu arasında ilişki olup olmadığı Ki-Kare testi kullanılarak tespit edilmiştir. Kırdan kente göç eden hanehalklarının göç etme sebebi

ile yaş arasında anlamlı bir ilişki olup kırdan kente göç eden hanehalklarının büyük bir kısmı genç nüfustan oluşmaktadır. Genç nüfus eğitim ve iş bulmak için şehir merkezlerine veya başka şehirlere göç etmektedir.

Araştırma alanında kırsal göçü etkileyen faktörlerin analizinde ikili (binary) lojistik regresyon analizi yapılmıştır. Modelde bağımlı değişken olarak kentleşmiş olanlar ve sonradan göç edenler, bağımsız değişkenler olarak ise arazi yetersizliği, miras sorunları, sağlık sorunlar, yaş ve gelir alınmıştır. Çalışmada arazi yetersizliği, miras sorunları, sağlık sorunlar, yaş ve gelir ($p<0,20$) %20 önem düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Gelir değişkeni ($p<0,20$) %20 önem seviyesinde istatistiki olarak anlamlı olup yüksek gelire sahip olan hanehalkları kentleşmiş olan hanehalklarıdır. Yani 2000 yılı ve öncesi göç eden hanehalkları köyde az gelir elde ettiği ve geçim sıkıntısından dolayı şehir merkezlerine göç etmiş ve kendi iş yerlerini kurmuşlardır.

Arazi yetersizliği değişkeni ($p<0,20$) %20 önem seviyesinde istatistiki olarak anlamlı olup, hanehalklarının kırdan kente göç etmesine sebep olmuştur. 2000 yılı ve öncesi göç eden hanehalklarının köydeki arazilerinin yetersiz olması hanehalklarının %51 oranında kentlere göç etmesine neden olmuştur.

Hanehalklarının kırdan kente göç etmesine sebep olan diğer bir etken ise miras sorunlarıdır. Miras paylaşımının neden olduğu problemler hanehalklarının köy hayatını terk etmesi ve şehir merkezine göç etmesine sebep olmuştur. Miras sorunları değişkeni ($p<0,20$) %20 önem seviyesinde istatistiki olarak anlamlıdır.

Sağlık sorunları değişkeni ($p<0,20$) %20 önem seviyesinde istatistiki olarak anlamlı olup, hanehalklarının kırdan kente göç etmesine sebep olmuştur. Köylerde sağlık merkezlerin şehre nispeten düşük olması ve tedavi için güncel ve gelişmiş teknolojilerin şehir merkezlerinde olması son yıllarda yani 2000 yılı ve sonrası büyük bir oranda kırsal göçe sebep olmuştur.

Sonuçta hanehalklarının göç etmesini önlemek için köylerde var olan üretim faaliyetleri canlandırmalıdır. Köylerde çiftçilere üretim için gereken girdiler örgütler aracılığı ile daha ucuza sağlanarak maliyetleri düşürücü yönde tedbirler alınmalı, çiftçilerin ihtiyaçları olan kredi finansman konularında destek verilmelidir. Köylerin boşalması beslenme açısından kaygı vermektedir. Gelecek nesillerin yeterince beslenebilmesi için kırsal alanları daha cazip hale getirilerek kırsal nüfusu köyde tutabilmek temel amaç olmalıdır.

8. KAYNAKÇA

- Akan, Y, Arslan, İ, 2008, Göç Ekonomisi (Türkiye Üzerine Bir Uygulama), Bursa, Ekin Kitabevi.
- Akkayan, T, 1979, Göç ve Değişme, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, Sayı 2573.
- Aksoy, Z.. (2012). Uluslararası Göç ve Kültürlerarası İletişim Uluslar arası Sosyal Araştırmalar Dergisi: 5 (20): 294-295
- Anomin, 2018a, www.nufusu.com/il/konya-nufusu
- Araştırma: Erzurum İli İspir İlçesi Kırık Bucağı Örneği, Tarım Ekonomisi Dergisi,14(2) s.47-54
- Arwen. (2008). Dünyadaki Göçlerin Nedenleri, https://www.delinetciler.org
- Aydoğanoğlu, E.. (2007). Uluslararası Emek Göçü, Yasadışı Göç ve Göçmen İstihdamı1, www.emekdunyası.net
- Ayyıldız, T. (1992). Tarım Politikası Genel Politikalar ve Türkiye'de Durum. Erzurum. Atatürk Üniversitesi Yayınları No: 620, 283s. Erzurum.
- Bahar, O. ve Bingöl, F.K., 2010. Türkiye'de İç Göç Hareketlerinin İstihdam ve İşgücü Piyasalarına Etkileri. Süleyman Demirel Üniversitesi. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi. C.15, S.2, s.43-61, Isparta.
- Başel, H.. (2007). Türkiye'de Nüfus Hareketleri ve İç Göçün Nedenleri, 1 (53): 515-542 dergipark.gov.tr/@halisbasel
- Beauchemin, C. and Schoumaker, B; 2005. Migration to cities in Burkina Faso : Does the level of development in sending areas matter?. World Development Vol. 33 (7), 1129–1152.
- Berenson, M. ve Levine, D., 1996, Estadística básica en administración, concepto yaplicaciones, MÃ© xico Editorial Prentice-Hall Hispanoamérica.
- Büyükyılmaz, Y., 2017, Kırsal Göçün Nedenleri ve Sosyo-Ekonomik Etkileri: İstanbul, Küçükçekmece Örneği, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ekonomi ve Finans Anabilim Dalı, Ekonomi ve Finans Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi İstanbul
- Çavuşoğlu, H.. (2006). Uluslar arası Göç Nedenleri, Tipleri, Türleri ve Göçmenler, www.balgoc.org
- Çelik, F, 2006, "İç Göçlerin İtici ve Çekici Güçler Yaklaşımı İle Analizi", Erciyes Üniversitesi İİBF Dergisi, Cilt:27, s:149-170.

- Eraldemir, Z.. (2013). Türkiye'de Göç Sorunu Göçlerin Sosyo- Ekonomik Yansımaları İskenderun- Dörtyol Örneği Yüksek lisan Tezi
- Gök, G.O.. (2016). Kimin Güvenliği? Uluslararası Göç-Güvelik İlişkisi ve Uluslararası Örgütlerin Rolü, www.kosbed.kocaeli.edu.tr
- Güllüpınar, F.. (2012). Göç Olgusunun Ekonomi- Politiği ve Uluslararası Göç Kuramları Üzerine Bir Değerlendirme, Anadolu Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü
- Gür, T, Ural, E, 2004, "Türkiye'de Kentlere Göçün Nedenleri", H.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt:22, Sayı:1, s:23-38.
- Güreşçi, E., 2009, Kırsal Göç ve Tarım Politikası Arasındaki İlişki, Muğla Üniversitesi Sosyal bilimler Enstitüsü Dergisi (İLKE). Sayı:22, s.51-67.
- Güreşçi, E., Yurttaş Z., 2008. Kırsal Göçün Nedenleri Ve Tarıma Etkileri Üzerine Bir Araştırma: Erzurum İli İspir İlçesi Kırık Bucağı Örneği, Tarım Ekonomisi Dergisi, 14(2) s.47-54.
- http://www.tuik.gov.tr
- http://www.nufusu.com
- http://www.worldometers.info/world-population/
- http://www.worldometers.info/world-population/turkey-population/
- İTO, 1996, Göç Veren Yöreler Bölgesel Gelişim Araştırması, İTO Yayınları, Yayın No 26, İstanbul.
- Kalkınma Bakanlığı, 2006, "Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi (2007-2013)".
- Koçak, Y. ve Terzi, E.. (2012). Türkiye'de Göç Olgusu, Göç Edenlerin Kentlere Olan Etkileri ve Çözüm Önerileri, Kafkas Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 3 (3): 3-19
- Naz, Y.. (2015). Türkiye'nin Uluslar Arası Göç Politikası Ve Uluslar Arası Göçün Türkiye'deki Güncel Sorunları, Süleyman Demirel Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi, 15-19
- Oğuz, C., Ergun, H., Kan, A. ve Demiröz, E., 2014, Konya İlinde Kırsal Alanda Tarım İşletmelerinde Yoksulluk Analizi ve Uygun Stratejilerin Modellenmesi, TAGEM /09/AR-GE/12 Nolu TAGEM Projesi Sonuç Raporu, T.C. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Tarımsal Ekonomi ve Politika Geliştirme Enstitüsü, TEPGE, Yayın No:229, 44-66.

- Özçomak, M. S., Oktay, E. ve Özer, H., 2005, Erzurum ilinde potansiyel doğalgaz talebini etkileyen faktörlerin tespiti, VII. Ulusal Ekonometri ve İstatistik Sempozyumu, 26-27.
- Özdemir, H, 2012, "Türkiye'de İç Göçler Üzerine Genel Bir Değerlendirme", Akademik Bakış Dergisi, Cilt:30, s:1-18.
- Özdemir, H, 2012, "Türkiye'de İç Göçler Üzerine Genel Bir Değerlendirme", Akademik Bakış Dergisi, Cilt:30, s:1-18.
- Özer, İ, 2004, Kentleşme Kentlileşme ve Kentsel Değişme, Bursa, Ekin Kitabevi.
- Özer, İnan, Kentleşme, Kentlileşme ve Kentsel Değişme, Bursa, Ekin Kitabevi, 2004.
- Sağlam, S. 2006. Türkiye'de İç Göç Olgusu ve Knetleşme, Türkiyat Araştırmaları Dergisi, S.5, 33-44.
- Toksöz, G.. (2006). Uluslararası Emek Göçü, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları
- TUTAR, E, TUTAR, F, EREN, M V, 2012, "Yerel Kalkınma ve Göç: Gaziantep Örneği", Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi, Cilt:4, Sayı:1, s:107-116.
- Yaylagül, C.. (2011). Göç Sorunu ve Yeni Göç Politikalarının Uygulamasında Kent Konseylerinin Birleşimi, www.academia.edu.tr
- Yazıcı, S., 2017a, Büyümenin Eşiğinden Küçülmeye: Göç Veren Kentler (Bayburt Aydıntepe İlçesi), The Journal of Academic Social Science Studies, İnternational Journal of Social Science, 397-408.
- Yıldırımoğlu, H..(2005). Uluslararası Emek Göçü 'Almanya Türk Emek Göçü' 8: 1
- Yulafcı, A., ve Sayılı, M., 2015, Samsun İlinde Kırsal Göçün Tarımsal Mal Varlıklarına Etkisi, Çankırı Karatekin Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bililer Fakültesi Dergisi, 1-24

9. EKLER

EK-1. Anket Soruları

Kırdan Kente Göçün Sosyo-Ekonomik Etkisi; Konya İli Karatay İlçesi Örneği Anket Formu

Aile Fertleri	Kişinin Adı Soyadı:	Cinsiyet		Yaş	Doğum Yeri	Eğitim Durumu	Meslek	Aylık Gelir	Sosyal Güvence (SGK, Bağkur)
		Erkek	Kadın						
1.									
2.									
3.									
4.									
5.									
6.									

1.Konya'ya hangi tarihte geldiniz?

a) 2000 ve öncesi b) 2001 ve sonrası

2. Konya merkeze nereden geldiniz?

a) Konya ili köylerinden b) İlçe Merkezi c) İl dışı

3. Konya merkeze hangi sebeple geldiniz?

a) İş b) Eğitim c) Sağlık d) Evlilik e) Kentin çekiciliği f) Geçim sıkıntısı

4.Konya'ya yerleşmek için ilk geldiğinizde yalnız mı yoksa ailenizle mi geldiniz?

a) Yalnız b) Ailemle

5. Konya'ya gelmeden önce geçiminizi hangi yolla sağlıyordunuz?

a) Çiftçi b) Memur c) İşçi d) Ticaret e) Emekli f) Diğer……

6. Komşularınız çoğunlukla kimlerden oluşuyor?

a) Civar ilçe ve köylerden b) Konya dışından gelenlerden

7. Oturduğunuz evin mülkiyet durumu?

a) Ev sahibi b) Kiracı c) Lojman d) Diğer…

8. Yaşadığınız yerden memnun musunuz?

a) Evet b) Hayır

9. Şu an oturduğunuz ildeki problemleriniz nelerdir? (tablodan işaretleyiniz)

Problemler	1	2	3	4	5
Merkeze uzaklık/ Ulaşım güçlüğü					
Alt yapı eksikliği (yol, su, kanalizasyon vb.)					
Sosyo-kültürel faaliyetlerin yetersizliği					
Kamu hizmetlerine uzaklık (okul, hastane gibi)					
Çevre kirliliği					
Şehre uyum sağlayamamak					
Şehrin pahalı olması					
İş olanağının olmaması					

1:Kesinlikle katılmıyorum 2:Katılmıyorum 3:Fikrim yok 4:Katılıyorum 5:Kesinlikle katılıyorum

10. Memleketinizle ilişkiniz sürüyor mu? Memleketinize gidiyor musunuz?

a) Evet b) Hayır

11. Evet ise ne amaçla gidiyorsunuz?

a) Tatile b) Ziyarete c) İş

12. Ne sıklıkta memleketinize gidiyorsunuz?

a) Ayda bir b) Altı ayda bir c) Her yıl d) Hiç gitmem f) Diğer…

13. Hâlihazırda Köyde gelir getiren ev, dükkân vb. bir mülkünüz var mı?

a) Evet b) Hayır

14. Köydeki mülkünüz (Ev, Dükkân) yıllık ne kadar gelir getiriyor?

a) 500-1000 TL b) 1001-5000 TL c) 5001-10000 TL d) 10001 TL ve üstü

15. Köyde tarım araziniz var mı?

a) Evet b) Hayır

16. Köyde kaç dekar araziniz var?

a) 0-30 da b) 31-50 da c) 51-100 da d) 101 da ve üzeri

17. Köydeki arazinizi işletiyor musunuz? Veya kim işletiyor?

a) Evet, kendim işletiyorum b) Evet, akrabalarım işletiyor

c) Evet, kiraya verdim d) Hayır, boş duruyor

18. Köydeki arazinizden hangi ürünleri elde ediyorsunuz?

a) Tarla Ürünleri b) Bahçe Ürünleri c) Hayvansal ürün d) Diğer...

19. Köydeki araziniz yıllık ne kadar gelir getiriyor?

a) 1000-5000 TL b) 5001-10000 TL c) 10001-500000 TL d) 500001 TL ve üstü

20. Köy hayatını ve köyde yaşamayı seviyor musunuz?

a) Evet b) Hayır

21. Şehirle kıyasladığınızda köylerin sevdiğiniz yönleri nelerdir?(evet ise)

Köylerin sevindiği yönleri	1	2	3	4	5
Havasının temiz ve sağlıklı olması					
Gıdaların doğal ve daha sağlıklı olması					
Komşuluk ilişkilerinin daha sağlam ve güvenilir olması					
Örf ve adetlerin köylerde daha canlı olması					
Köy hayatının ucuz olması					
Ailelerin kalabalık ve daha eğlenceli olması					
Şehrin baskı ve gürültüsünün köylerde olmaması					
Doğayla iç içe olması					
Köylerde toprakla (bağ-bahçeyle) uğraşmak					
Aile ilişkilerinin daha güçlü olması					

1:Kesinlikle katılmıyorum 2:Katılmıyorum 3:Fikrim yok 4:Katılıyorum 5:Kesinlikle katılıyorum

22. Göç etme sebepleri? (tablodan işaretleyiniz)

GÖÇ ETME SEBEPLERİ	1	2	3	4	5
A) EKONOMİK FAKTÖRLER					
Geçim sıkıntısı					
Arazi veya hayvan yetersizliği					
Yeterli alet-ekipman olmaması					
Arazilerin verimsizliği (kıraç, eğimli, taşlı vb. araziler)					
Köy işlerini yapacak yeterli nüfusa sahip olmama					
Ürünlerin para etmemesi, satılamaması					
Yeni arazi almak, mevcut araziyi işlemek için; gübre, ilaç vb. almak; hayvan almak ve beslemek; işçi çalıştırmak için yeterli para (sermaye) olmaması					
Borçlarını ödeyememe					
İçki, kumar vb. kötü alışkanlıklar					
Hastalık ve sakatlık sebebiyle çalışamama					
Yaşlılık sebebiyle çalışamama					
Hırsızlık, yangın, sel vb. sebeplerle kayba uğrama					
Çiftçilik dışında başka geliri olmaması					
Şimdilik idare etse bile mevcut arazinin gelecekte ailesinin ihtiyaçlarını karşılamayacağı endişesi					
B) SOSYAL FAKTÖRLER					
Köydeki nüfusun ve komşuların azalması, sosyal hayatın zayıflaması					
Eşlerden birinin ölmesi, diğerinin köyde yalnız kalması					
Eşi ve çocuklarının şehre gitmek istemesi					
Yaşlandılar, köyde çalışacak, kendilerine bakacak güçleri kalmadı.					
Sağlık sorunları, tedavi ve bakim ihtiyacı (hastalık, sakatlık)					
Akrabalarıyla ya da köydeki diğer insanlarla yaşadığı problemler (kan davası, kavga, dargınlık, adli olaylar, ailevi problemler vs.)					

Arazi ve miras paylaşımı yüzünden kardeşleri ve akrabalarıyla yaşadığı problemler					
Köydeki hayat standartlarının düşük olması,					
GÖÇ ETME SEBEPLERİ	1	2	3	4	5
C) ZORUNLU GÖÇ					
Yangın					
Sık sık sel baskınları					
Baraj yapımı					
Çeşitli sebeplerle ev ya da arazilerin kamulaştırılması					
Heyelan					
D) ŞEHRE ÇEKEN FAKTÖRLER					
Daha fazla gelir elde etme arzusu					
Şehirden ev, arsa, işyeri satın alması					
Çiftçilik dışında başka iş yapma arzusu, daha rahat şartlarda çalışma isteği					
Hane reisi ya da çocuklar çiftçilik dışında şehirde de çalışıp köyden şehre geliş gidiş yapıyorlardı. Tamamen şehre taşındılar.					
Şehir hayatının imkânlarından yaralanma isteği, şehir hayatına özlem					
Akrabaları, çocukları köyden göç etti. Onlara duyulan özlem, onların şehre çağırması, torunlarına bakma vs.					
Çocuklarını okutmak istemesi, köyde eğitim imkânlarının kısıtlı olması					
Çocuklarını meslek ve iş sahibi yapma isteği					
Kendisine ve/veya çocuklarına şehirde iş bulma, iş teklifi alma					
Kendisine ve/veya çocuklarına şehirde iş bulma ümidi, beklentisi					
Kendisine ve/veya çocuklarına şehirde işyeri açma, işyerine ortak olma					

1:Kesinlikle katılmıyorum 2:Katılmıyorum 3:Fikrim yok 4:Katılıyorum 5:Kesinlikle katılıyorum

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : MOHAMMAD OMAR ERKIN
Uyruğu : Afganistan
Doğum Yeri ve Tarihi : Kabil 15/11/1992
Telefon : 05373725837
e-mail : omar.erkin@gmail.com

EĞİTİM

Derece		Adı, İlçe, İl	Bitirme Yılı
Lise	:	Aqchah lisesi, Aqchah, Jowzjan	2010
Üniversite	:	Faryab Üniversitesi, Faryab	2015
Yüksek Lisans	:	Selçuk Üniversitesi, Selçuklu, Konya	2020
Doktora	:		

İŞ DENEYİMLERİ

Yıl	Kurum	Görevi
-	-	-

UZMANLIK ALANI

Tarım Ekonomisi

YABANCI DİLLER

İngilizce, Farsça, Urduca,

YAYINLAR

Erkin, M., Oğuz, C., 2019, Socio-Economic Impacts of Rural to Urban Migration; Case Study in Karatay District of Konya Province. "6th International Conference on Sustainable Agriculture and Environment (ICSAE-6)"